

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ

Стенографски протокол!

С Р Е Щ А

между

**Министерството на земеделието, храните и горите
и бранша за обсъждане на новата ОСП**

25 юли 2019 г.

Срещата се състоя в Хотел „Рамада“, от 10,30 часа. Беше открита от министър Десислава Танева и ръководена от заместник-министър Вергиния Кръстева.

Стенографски протокол от срещата между Министерството на земеделието, храните и горите и бранша за обсъждане на новата ОСП, проведена на 25.07.2019 г.

МИНИСТЪР ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА: Уважаеми гости и всички представители на браншови организации, които сте отговорили на нашата покана да присъствате на днешната среща!

Аз не съм много по протокола, тъй като нямам голям стаж в администрацията, освен мандатите ми като министър, така че ще ме извините, но първо по протокола: благодаря на народните представители, които са тук, макар и не от управляващата коалиция – колегите господин Бюрхан Абазов и Имрен Мехмедова, както и на всички, които са решили да станат част от днешната среща.

Тя е предварително обявена при встъпването ми като министър и като част от прозрачната политика, която Министерството на земеделието, храните и горите в мое лице пое ангажимент към Вас процесът по дебата на общата селскостопанска политика (ОСП) и програмирането да бъде открит, прозрачен и да бъдем заедно с Вас. Интересите са разнопосочни. Ясно ми е, че няма как всички да бъдат доволни. Важно е в този процес, в този дебат и по този начин сами да се убедим кои са важните за страната национални цели и приоритети и да ги заложим в програмирането.

Гост на днешната среща е господин Йоаким Руквид – президент на Германската асоциация на фермерите, президент на КОПА и президент на Асоциацията на фермерите на Баден-Вюртенберг. Благодаря, че ни е гост. Вчера се срещнахме с него относно позициите, които отстоява България отстоява в Европейския съюз, позицията на Германия. Опитяхме се да го убедим в мотивите защо е такава нашата позиция и как Германия да ни подкрепи. Надявам се, че той ще направи всичко възможно в идващите дебати

и комуникации ние да получим необходимата ни подкрепа, както винаги сме работили добре с Германия – и при предходния ми мандат съм с отлични впечатления от комуникацията, която сме имали.

Настоящата среща е първа. Тези срещи ще бъдат регулярни и ще са в зависимост от напредъка на процеса по отношение на законодателния процес в Европейска комисия, по отношение на SWOT анализите – първата стъпка от българска страна, която трябва да направим.

Ще Ви представим по-късно Координационното звено в Министерството на земеделието, храните и горите, което на практика ще програмира новата ОСП, с нейния ръководител Мария Христова, с политическото лице от кабинета в качеството на заместник-министър Вергиния Кръстева, с целия екип, който Ви е добре познат. По отделните ресори сме се опитали да предложим и възложим тази отговорна задача на хората, които са най-креативни и с най-добрия капацитет да защитят Вашите интереси. Днес всички те ще бъдат представени.

В следобедната част ще представим първия SWOT анализ от Института по аграрна икономика след преработка по Ваши бележки, получени по време на първото представяне на работния вариант. Това е станало по време, когато аз не бях в мандат, така че Вие сигурно знаете повече за представянето на този първи анализ.

Искам също така да Ви кажа, че сме възложили и други два анализа, които са необходими – за околната среда и селските райони, на Пловдивския аграрен университет и на Университета за национално и световно стопанство, на които благодаря за отношенията. Очакваният срок за тяхното изготвяне е краят на годината.

Доброто в цялата работа е, че процесът в Брюксел също се забави. Знаете кога се очаква Многогодишната финансова рамка (МФР), след което приключването на процеса по приемането на трите регламента, касаещи ОСП, но всичко това в детайли и подробности ще Ви разкажат днес нашите отговорни лица и представители. Тук са хората и от постоянното представителство в Брюксел, които са ресорни и отговорни по съответните теми, които също ще бъдат представени.

Надявам се наистина тази среща да задоволи интереса към темата, такава каквата е в момента.

Второ, искам и да разсея съмненията, които витаят в земеделската общност, в различните общности, че нещо се прави, което не е видно, сами да видите докъде е стигнал процесът, а и да Ви представим нашия план и какво ще правим оттук насетне.

Надявам се на конструктивен диалог, особено в следобедната сесия, тъй като сме в процес, при който трябва да вървим към приключване на първия анализ. Без тези анализи не можем да започнем работа по Националния стратегически план. Независимо от очакваното финализиране на законодателството, касаещо ОСП и рамка, и трите регламента, ние можем да започнем работа, ако си вървим по процесите, по които сме задължени, стъпка по стъпка – имам предвид SWOT анализите.

Тук днес е и господин Иванов в очакване на следобедната сесия, с когото сме имали много разговори. Надявам се днес Вие също да получите задоволителни Ви отговори.

Присъстващите ще получат информация докъде са стигнали останалите страни членки. Искам всичко да е публично и ясно за Вас и сами да

се убеждавате в решенията, които ще Ви бъдат предложени. Те ще са плод и на комуникацията с Вас в хода на тези срещи.

По предварително заявените от Комисията очаквания за приемане на МФР, нашия график по SWOT анализите и приключването им, очакваме, че до края на годината ще можем да направим втора такава среща, за да Ви съобщим и представим напредъка по това програмиране.

Срещата днес ще води госпожа Вергиния Кръстева. Давам ѝ думата да започне.

Моето желание е да остана на цялата среща. Доколко ще мога, ще зависи от ежедневните кризи, на които сме подложени в сектора днес и през последните две седмици, например като АЧС (африканска чума по свинете). Аз самата ще се постарая да чуя Вашите коментари по отношение на SWOT анализа, който господин Иванов ще Ви представи следобед.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря, госпожо Министър.

Добър ден и от мен! Предлагам да започнем, защото сме Ви подготвили доста интересни теми.

Имаме принципно представяне как върви етапът на преговори по МФР, след това етапът на преговори по трите регламента, новите моменти, които се очертават в новия програмен период спрямо настоящия, както каза и министър Танева – етапите на готовност в преговорния процес и в подготовка на стратегическите планове, изготвянето на SWOT анализа и на останалите държави членки. Това е предвидено по програма в сесията до обяд.

Предвидено е първо да минат презентациите, защото те са взаимно свързани и ако нещо не е ясно в първата, то е доразвито във втората или третата

презентация. Затова времето за дискусии и за въпроси и отговори през първата сесия е предвидено да бъде в края след презентациите.

Давам думата на Марина Бракалова да представи МФР. Заповядайте.

1. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ И НАПРЕДЪК В ПРЕГОВОРИТЕ ЗА НОВАТА ОБЩА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА.

1.1. МНОГОГОДИШНА ФИНАНСОВА РАМКА 2021-2027 г.

МАРИНА БРАКАЛОВА: Благодаря, госпожо Кръстева.

Уважаема госпожо Министър, уважаеми членове на политическия кабинет, народни представители, колеги и гости, представители на академичната общност! Благодаря за възможността да представя информацията, която касае хода на преговорите в Европейския съюз, свързан с МФР за следващите 7 години. *(Показва слайдове.)*

МФР определя горните граници на разходи на ЕС по области, по политики и по години. В този смисъл може да се разглежда като план на разходите за средствата в Съюза. Тази рамка осигурява предвидимост на разходите и е основа за цялостното финансово управление.

За да постигне съгласие по тази рамка Съветът или държавите членки, които всъщност са Съветът, водят преговори за постигане не на какво да е съгласие, а на консенсус по него. Решенията имат директно значение и затова тук започваме с тази форма по отношение на ОСП и въобще по инструментите и фондовете на ЕС.

В представянето си ще очертая решенията, които касаят ОСП. Рамката касае всички фондове и всички политики на Съюза. В тази МФР има параметри извън бюджетните, извън разходите, които са директно свързани с ОСП.

Една предварителна уговорка, която мисля, че касае всички презентации в този блок. Няма взети решения. Всичко, което Ви представяме, е текуща дискусия, е в ход на преговори. Всички тези елементи са само част от тези преговори, чийто завършек предстои.

Кой участва във вземането на решения на европейско ниво? Може би някои от Вас са запознати в детайли, други не толкова. Във вземането на решения в ЕС, включително и за решенията, които касаят ОСП, участват трите институции – Европейската комисия, Европейският парламент и Съветът. В повечето случаи, за да има приет законодателен пакет, първо се вземат предвид първо, индивидуалните позиции на всяка от тези институции; второ, компромисното решение е след тристранни преговори между тях.

Тук се вглеждам в преговорите за МФР в хода на тези преговори в институцията Съвет, тоест там, където са представени държавите членки чрез представителите на изпълнителната власт.

Как изглеждат опростено етапите и форматите, през които текат тези преговори? Предложението по МФР е направено от Европейската комисия през май 2018 г., а пакетът по ОСП е от юни месец 2018 г. Елементите от първото предложение касаят и ОСП. Някои елементи от ОСП имат и финансови последиствия. Тези елементи с финансови последиствия – директни или косвени, са включени в така наречената преговорна кутия за МФР. Извинете ме, че използвам жаргон, но го въвеждам, за да може и Вие да разбирате, когато четете по медиите или гледате на живо излъчванията на Съвета и се говори именно с този жаргон.

Преговорите по МФР се водят в отделен поток и финалните решения се вземат в Съвета на най-високо политическо ниво, а именно от ръководителите на държавите членки.

В случая за ОСП решенията по тази рамка касаят например налагането на таван на разходи и бюджета за ОСП като цяло, определянето на бюджета по всеки стълб и други параметри, които ще Ви представя по-подробно.

Преговорите за ОСП се водят в друг формат на Съвета, където основно участват представители на Министерството на земеделието, храните и горите и министрите, които са компетентни в държавите членки по тази политика. Някои от решенията по преговорната кутия по МФР, заедно с решенията по ОСП стават позиция на Съвета накрая, с която позиция той влиза в тристранни преговори с Европейски парламент. Чак тогава – след решение на тези три институции, се сдобиваме с компромисен, общовалиден пакет, приет от тези три институции.

Къде се намираме като ход на преговори в момента? Все още решения по МФР в Съвета няма. Няма и позиция на Съвета по така наречените секторни правила. Секторното законодателство е именно законодателството за ОСП. Тази позиция във втория формат, представен тук в синьо, ще следва вероятно решенията и позицията за МФР, като последователност. Следователно ние се намираме тук, в относителен смисъл. Позицията на Парламента също се изработва паралелно в Комисията и предстои да бъде допълнително потвърдена.

Още веднъж: в тези нива на преговори и участници в Съвета, както казах, двата потока са отделни. В единия поток, преговарящ за МФР, се работи на техническо, политическо ниво и държавите членки са представени основно от МФ, Министерство на външните работи и от държавните ръководители, правителствените ръководители.

В потока, касаещ преговорите за секторните правила или конкретно за правилата на ОСП, за които ще говорят колегите след мен, там преговорите се водят на ежемесечно и ежеседмично ниво. Съответно има технически групи, политически групи, има специален Комитет по селско стопанство и от министрите на земеделието.

Всички преговори и позиции в двата формата, представени от тези длъжностни лица, са на база на утвърдени позиции от Министерския съвет, които се представят от съответните участници в тези формати. В единия случай има утвърдена Рамкова позиция по МФР, в другия такава позиция по ОСП. Съответно за всяко заседание също се утвърждават такива позиции, които се представят на тези формати. Като казвам „утвърждават“, имам предвид на междуведомствено ниво.

Опитах се да Ви представя как и къде се случват преговорите и кой участва в тях.

От формата преминавам към съдържанието на МФР и елементите, които касаят ОСП. Те включват: финансовия пакет за ОСП по стълбове като цяло за ЕС, както и по стълбове – първи и втори стълб и по години; предложението и принципа за сближаване на директните плащания; предложението на Комисията за налагане на таван на директните плащания, неговия задължителен или доброволен характер; предварителното финансиране или степента на предварително финансиране и съфинансиране на държавите за втори стълб; възможност за прехвърляне на средства между стълбовете в ОСП; правилото за отчисление (на прост език казано възможността да се прилагат програмите определен брой години след изтичане на последната година от програмния период; други елементи, свързани с използването на земеделския резерв и с обема от средства, предназначени за

цели, свързани с климата. Вляво са елементите от МФР. Другите елементи, част от пакета за ОСП, Георги Ралчев след мен ще Ви представи по-подробно.

Няколко думи по всеки един от тези елементи.

Финансовия пакет. Предложението на Европейска комисия, на база на което стъпват тези преговори, което се дискутира в Съвета между държавите. Пределният разход за бюджета на ЕС и респективно за бюджета на ОСП е функция от Споразумение между държавите членки и техните лидери за нивото на вноса от държавите членки в европейския бюджет. Тук виждате илюстрирани тези нива на вноски, които се определят като дял от brutния национален доход през годините от 1993 г. до сега.

Повишени нива биха позволили различен общ таван за бюджетните разходи, съответно за ОСП. Нивото, което Европейската комисия към момента предлага на Съвета да обсъди и съответно да вземе като решение, е 1,114% от brutния национален доход. Решението в Съвета трябва да се вземе с консенсус. Предстои – все още са в ход преговорите за конкретните цифри, за Ваша информация Европейският парламент е отправил препоръка за повишение на този дял, но в случая по отношение на тавана на бюджетните разходи отново Съветът има прерогатив за вземането на решение.

За Ваша информация, на база на предишни финансови рамки и сегашното предложение, можете да видите еволюцията на бюджета за ОСП и рибарство и тенденциите като цяло за неговото намаление. Сега за първи път в този период делът на ОСП, предложен от Комисията, е по-нисък от този, предложен за кохезионните фондове.

Още една възможност да си представите предложението на Комисията за бюджета. Няколко са основните фактори около бюджета. Налице е разлика от 12 млрд. евро заради очаквания Брекзит. Друг фактор са

променените обстоятелства и предизвикателства, особено в сферата на сигурността и отбраната. Предложението за ОСП като цяло е 365 млрд. евро за 26 държави членки или 28,5% от общия бюджет. Намалението, сравнено с текущия период, е около или 5%. За сравнение досега беше 37,8%. В предложението на Комисията към момента се очаква, че 25% от разходите на ЕС трябва да бъдат отделени за цели, свързани с климата.

Още няколко детайла от това предложение за ОСП, което е обект на дебати. Виждате конкретни цифри. Предлага се финансирането за първи стълб да продължи изцяло с европейски средства, като по предложението има намаление за всички държави членки от 3,9% от общия бюджет и планираните пакети за бъдеще. По отношение на втори стълб се предлага намаление на съфинансирането от страна на ЕС за всяка държава членка с около 10 пункта за всички фондове. Ако държавите членки желаят да запазят нивото на средства, които са достъпни за подкрепа по Програмата за развитие на селските райони (ПРСР), означава да поемат допълнителна финансова тежест на национално ниво от около 14 млрд. евро като цяло.

Може би Ви интересува изчислението на отделните цифри за отделните държави по индикативните пакети на всяка държава членка ще се вземе след решението за целия пакет. Ще се вземат предвид потенциално допустимите площи във всяка страна и конкретни критерии за определяне на пакета от втори стълб.

Както казах, ходът на преговорите е текущ. Тепърва държавите членки влизат в преговори по отношение на конкретните цифри. Това е само предложение на Комисията. Има гласове в различни посоки и те са свързани с позицията на всяка държава по отношение на разходите като цяло. Има държави, които защитават по-нисък бюджет като цяло за ЕС, съответно

защитават по-нисък бюджет на разходи за ОСП. Позицията на България, както е утвърдена, е за запазване на този общ бюджет. Преговорите продължават.

Друг интересен елемент от МФР, който се обсъжда в този формат, е свързан със сближаването на директните плащания между държавите членки. Европейската комисия предлага стъпка по посока сближаване чрез намаление на бюджета на всички държави членки с 3,9% и увеличаване на пакета на държавите членки, които са с ниво на директни плащания под 90% от средното. Тук ако виждате зелената линия, са всъщност 90% от средното ниво на директни плащания в държавите. Предложението на Комисията е държавите под нивото от 90% спрямо средното в момента, да получат допълнителна сума в пакета, така че поетапно всяка година те да стопят 50% от разликата до това ниво от 90%.

Преговорната кутия всъщност представлява опциите, които държавите членки биха искали да предоставят на политиците да вземат решение. Там съществуват още две опции, които са резултат от различните мнения на държавите членки: за пълно сближаване с ускорен темп или за преустановяване на това сближаване. Следователно виждате диаметрално противоположни позиции. Това решение ще бъде взето в крайния етап на преговорите на най-високо политическо ниво. България защитава и до момента в хода на тези разговори и заседания позицията, свързана с по-амбициозен подход от този, предложен от Европейска комисия.

Друг елемент в преговорната кутия е таванът на директните плащания. Предложението на Комисията е за определяне на задължителен таван на директни плащания от 100 хил. евро и прогресивно намаление на директните плащания. В преговорната кутия по МФР, която се решава политически от ръководителите на правителствата, е елементът, свързан със

задължителност или доброволност. Това решение ще доведе всъщност до последващо решение в секторното законодателство.

В преговорната кутия е включена също опция за изключване на схемите например за обвързана подкрепа и редистрибутивно плащане преди прилагането на таван в зависимост от това дали той ще бъде определен като задължителен или доброволен. Мнозинството държави членки към момента подкрепят доброволност на прилагането на тавана в хода на преговорите по МФР. Има обаче големи държави членки, които подкрепят неговата задължителност. България подкрепя възможността за избор на държавата членка по отношение прилагането на тавана. Финалното решение е част от пакетното решение по рамката. Искам да отбележа, колкото и технически сложно да изглежда, че този елемент ще стане допълнително елемент на преговори с Парламента и Комисията като част от тристранния процес.

Още един елемент от преговорите по МФР е дали и колко държавите ще могат да прехвърлят между различните стълбове, когато управляват средствата и когато вземат решение по използването на инструментите и финансовите средства за всеки един от тях. Предложението на Комисията в момента е за възможност за гъвкавост – 15% и втори път 15% към втори стълб, ако се използват средствата за цели, свързана с климата.

Надявам се, че успявам да превода жаргонния език на малко по-разбираем, но съм на разположение за въпроси след това.

Още един елемент от МФР от този преговорен формат и процес е свързан със съфинансирането на втори стълб. Както казах, има общо намаление по отношение на слабо развити региони, към които в момента спадат регионите в България. Има и запазване на някои проценти, като например тези за „Лидер”, „Партньорство за иновации” и т.н. Отново: предстои

дебат по това предложение и този елемент в Съвета. Позицията на България е за запазване на сегашните нива на съфинансиране. Позициите на държавите са близки до тяхната позиция по отношение на бюджета. Има държави членки, които подкрепят запазването на бюджета по ПРСР и нивото на съфинансиране като приоритет.

Още едно правило и още един елемент, който се решава в рамките на МФР, е правилото за отчисление – дали да бъдат две или три години изпълнявани или прилагани програмите по втори стълб, след като приключи програмният период.

Искам да завърша с времевата рамка, защото както каза министър Танева, за Вас е важно да знаете и да се ориентирате къде е процесът в момента. Процесът започна на техническо ниво още по време на Българското председателство, след това на Румънското председателство и сега на Финландското председателство за определяне на тези опции в преговорната кутия, а именно кои възможности стоят пред лидерите и правителствата, за да вземат решение. От септември до края на тази година предстоят двустранни срещи с всяка държава и политически дебат на ниво външни министри и Европейски съвет, където държавите членки са представени от правителствените ръководители с цел постигане на консенсус по цялата преговорна кутия, която, както казах, съдържа елементи от всички политики и това решение се взема в пакет.

Позицията и решението се очаква по прогноза в края на 2019 г., но слагам плюс, защото това не може да бъде известно за никой от нас, докато не се случи. Има фактори, които могат да забавят вземането на това решение. Със сигурност позицията по правилата за ОСП ще бъдат функция от тези решения

и най-вероятно ще последват решенията от МФР, които всъщност са с инструктивен характер за всички други министри и всички други формати.

Надявам се, че успях да Ви дам бегла, но в същото време добра представа по ОСП и МФР.

Предавам нататък за конкретни детайли.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА:Благодаря.

Както казах, дебатът ще бъде след като минат и трите презентации.

Има думата Георги Ралчев, който ще разкаже за етапа на преговори извън МФР.

Заповядайте.

1.2. ПРОЕКТ НА РЕГЛАМЕНТ ЗА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ПЛАНОВЕ И ЕДИННАТА ОБЩА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПАЗАРИТЕ НА СЕЛСКО СТОПАНСКИ ПРОДУКТИ И ПРОЕКТ НА ХОРИЗОНТАЛЕН РЕГЛАМЕНТ ОТНОСНО ФИНАНСИРАНЕТО, УПРАВЛЕНИЕТО И МОНИТОРИНГА; ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРЕГОВОРНИЯ ПРОЦЕС, ЕТАП НА ПРЕГОВОРИ КЪМ МОМЕНТА И ПОЗИЦИИ НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ ПО ВАЖНИТЕ ЗА БЪЛГАРИЯ ТЕМИ.

ГЕОРГИ РАЛЧЕВ: Добър ден на всички! Ще бъде част от комуникационната стратегия на Министерството на земеделието, храните и горите, която има за цел да повиши разбирането и да осветли процеса по дебата, който в момента тече активно в Европа по отношение на новата ОСП.

В началото на презентацията искам да кажа, че това, което набелязваме и открояваме като необходимост за провеждане на подобен тип информация към Вас, е, че прекалено многото информация и дезинформация в момента на практика създават настроения, очаквания и разбирания в различна

степен на прочит от това, което се случва в Европа. Настоящата презентация има за цел да уеднакви Вашето разбиране, да знаете къде сме в момента, какво можем да очакваме от процеса, къде стои България в процеса, кои са темите, които захранват дебата, и какво можете да очаквате в края на периода. *(Показва слайдове.)*

Към момента ще си позволя само един извод: няма приключване на дебат по ОСП без приключване на елементите по МФР. И двата елемента ще се случат по предварителна информация към края на годината. Етапът на преговори, който ще коментирам, е етапен и моментен, търпи развитие и очакваме да приключи, дай боже да имаме и споразумение по МФР, към края на годината. Считаме, че периодът, в който тази информация се изнася към Вас, е изключително важен. Дебатът тече и в момента. Нямаме съгласие по нито един от елементите. Ето защо считам, че на всички Вас е пределно ясна ролята Ви и необходимостта държавата да има аргументирана позиция по тези теми. Вашата роля ще бъде припозната във всички случаи като полезна и необходима в процеса.

Темите в презентацията посочих кои са. Ще се спра също и на бъдещото развитие по основните елементи от Програмата на Финландското председателство. Даваме си сметка, че няма как в рамките на 20 минути днес да изчерпим всички теми от дебата, но тези основни елементи вярвам, че ще Ви дадат яснота докде сме и какво можете да очаквате.

Какъв е преговорният процес и компетентните институции? Те са няколко. Имайте предвид, че във всяка една от тях се работи на принципа на консенсус. На консенсусно ниво се работи на ниво държава членка. Виждате, че първо, е трудно ние да постигнем необходимия консенсус на национално ниво; след което този консенсус да се постигне в рамките на дебата на Съвета

на Европа; след това да имаме съгласие и позиция, одобрена на ниво на Парламент; след което тези позиции да се договорят и да стигнем до окончателното предложение на ОСП, което ще има ефект за всички Вас.

Едно от дебата е ясно: променя се стратегическата рамка на модела за прилагане. Казваме „модела за прилагане”, не самите инструменти. Ако погледнете самото предложение отгоре и ако приключим процеса на планиране по успешния начин, за което силно се надявам да приключи, искам към момента да знаете, че моделът на прилагане и новостта се състои в много голямата си част по отношение ангажиментите на държавата, които под една или друга форма се прехвърлят от Брюксел на ниво държава членка. Инструментите, такива, каквито ги познавате, каквито сте свикнали да използвате, силно вярвам, че ще можете да прилагате в целостта им и през новия период на Европа. Казвам категорично това, защото забелязахме части от дебата, при които се изнася информация по отношение на известна несигурност, на неизпълними ангажименти. Искам още на този етап да кажа, че това не е вярно. Ще се опитаме чрез тази информация към Вас да намалим и риска за планирането Ви за в бъдеще.

Едно е ясно: процесът на намаляване на бюджета в Европа е факт. Ако се върнем към годините назад, към 80-те години, ще видим, че пропорциите спрямо общия бюджет на Европа е около 70 на сто, в момента сме малко под 30%. Не можем да избягаме от логиката на пропорционално намаление на бюджета.

Отново темата в дебата, която до известна степен предопредели в момента решенията по много от текстовете, е как при намаляващ бюджет има разписване на нови ангажименти и как тази пропорция може да бъде

изпълнявана от земеделските производители. На тези елементи ще се спрем на един от следващите слайдове.

Това, което е сигурно на ниво Европа в момента, е, че стратегическият дебат е предопределен както от обществените очаквания, така също и от международните ангажименти, които Европейския съюз поема по темите, заложен в международния дебат. Който и анализ в момента да вземете и да прочетете в Европа, несъмнено ще стигнете до частта за демография, несъмнено ще стигнете до частта климат, несъмнено ще стигнете до технологии и наука. Несъмнено ще видите, че за всяка една обществена политика се залага приносът ѝ към обществените очаквания. Това е логиката, която следва и новата ОСП. Отговор, първо, на тези обществени опасения, второ, постигане на конкретни цели, на конкретни ангажименти. На практика това е и макрорамката на новия модел на прилагане в ОСП.

Какво на практика е реформата? Тя се състои от три регламента. Изключително важен за нас в периода на подготовка е този за стратегическите планове, но има и хоризонтален регламент, който включва финансирането на ОСП, управлението и мониторинга, както и Регламента за изменение на Общата организация на пазарите. Не знам доколко това ще улесни Вас, но ще Ви успокоя, че общият им брой към момента е 5, към момента се намаляват на 3, но това е фактът. Има разделяне на елементи от МФР и ОСП. Това са двете направления, по които е структуриран дебатът. Както и Марина вече очерта, елементите от МФР са изключително важни. Те ще предопределят до голяма степен и заключването на дебата по земеделските елементи.

Аз ще говоря по частта от таблицата, свързана със земеделските елементи, и това, което очакваме към момента с времеви хоризонт до края на месец септември 2019 г. Какво е актуалното състояние? Финландското

председателство до края на месец септември залага в работната си програма 4 теми. Това е новият модел на прилагане на ОСП: зелената архитектура, в частност завишената нова условност и зелените мерки, както и обхватът на тези инструменти по отношение на самото прилагане на политиката; разбира се, секторните интервенции, които се залагат, както и дефинициите от регламента. Какво е ясно до момента от дебата? Докъде сме стигнали? В момента е ясно, че има повече от година дебат, който е предопределил високата степен на ангажимент на ОСП по отношение на целите, заложи в Регламента за стратегическите планове. Те са 9. Три от тях са насочени към климат и околна среда. Искам да кажа, че новият модел на прилагане е насочен към изпълнението на тези цели. Те са изпълними с инструментариума, който имаме в момента. Разбира се, това е обект на планиране, обект на оптимизиране, обект на разработка на нови елементи, които чрез Вашето разбиране и приемственост биха могли да се зложат и от държавата ни в процеса.

Ясна е структурата на Регламента. Няма да изчитам всяка от главите му.

Това, което ни направи впечатление при първото представяне на работната програма, е, че Финландското председателство реферира към неутрална към климата ОСП до края на 2024 г. – отново ангажимент, който за всички нас трябва да означава високия принос и очакванията, които се захранват и се натоварва самата ОСП по отношение на изпълнението.

Новият модел на прилагане, за да направите разлика защо говорим за нов модел, не бих казал, че е дотам нов модел, но има промяна на прилагането. От съответствието, което имахме в момента, изпълнението на критерии, изпълнението на мерки към конкретни резултати. Конкретните резултати, които се очакват, са записани под формата на 9 специфични цели, които трябва

със съответните показатели държавата да е във възможност да докаже тяхното изпълнение, като се докаже финансовият ресурс, който се разходва за тази политика, че постига конкретни цели към обществото, конкретни цели към ангажиментите, които поема Европейския съюз.

Две са направленията, които се разделят между Европейската комисия и държавата членка. Трите най-важни за нас, като държава, са стратегическите планове, изпълнението и докладването на това изпълнение и предоставяне на увереност. Новата функция на Комисията е залагането на общата рамка. Всички други условия ще бъдат разписани на ниво държава членка. Разбира се, като компетенция е заложено Комисията да изпълнява и функцията на одобрение на стратегическия план. Няма да скрия от Вас, че самият модел на прилагане поставя държавната администрация в доста по-различна позиция от тази, която познавахме през програмния период, с много повече ангажименти и отговорности, на които мисля, че екипът ще съумее да отговори.

Първата тема от Финландското председателство е за така наречената нова зелена архитектура. Вляво виждате модела на кръстосано съответствие, екологизиране, климат и околна среда, вдясно е какво ще се случи. Ще се случи нова завишена условност, в която екологизиране и кръстосано съответствие ще се прелеят в едно. Нова зелена схема. Гледал съм дебатите, няма да се спирам много на този елемент. Също така имаме по втори стълб, което е агроекология.

Към момента това, което е ясно от дебата в Европа, е, че тази нова зелена архитектура се подкрепя по принцип от държавите членки. Подкрепя се и завишеното ниво на амбиция, която тази политика трябва да постига по отношение на климата. Разбира се, амбицията означава и адекватен бюджет за изпълнението. Повечето държави изразяват аргументация, че когато се

разписват ангажименти, да има съответни стимули за тяхното изпълнение. Съответният стимул означава до голяма степен и адекватен бюджет към земеделските производители. Темата за контрол, за гъвкавост как тази система ще се прилага захранва голяма част от опасенията на всички. Към момента е ясен обхватът, ясни са стандартите като структура, но те се пишат и в момента. Ще се спрем в конкретика върху тях в следващата презентация.

Друга основна част по отношение на зелената архитектура е какъв да бъде нейният обхват, до каква степен тя да обхване размера и спецификата на земеделското стопанство, до каква степен тя да е задължителна по отношение на контрола, до какви санкции трябва да води.

Къде се намираме ние като позиция? Мога да кажа, че държавата България към момента разполага с адекватна позиция по тази точка, която ще се коментира през септември и се надявам към края на септември да има приключил по принцип дебат по зелената архитектура. Надяваме се, но темите наистина са много. Това, което е излязло от нас, е преди всичко адекватен бюджет, който да създаде адекватни стимули за земеделските стопани, които ще ги изпълняват; принципна подкрепа за завишената нова условност, като припознаване, аргументация на разходите за ОСП и легитимирането им при ясни и облекчени условия. Поискали сме новата екосхема да е доброволна, както чуваме и от другите държави членки, които не са малко на брой, доброволна както за земеделския стопанин, така и за държавата членка; минимална площ, на която да се прилагат новите базови изисквания. За новите базови изисквания и завишената условност Мария Христова ще се спре и ще Ви начертае точно на кое ниво тази базова условност и базови изисквания ще премине.

Принципно сме срещу завишаването на разходите за организации на производители за климат и околна среда. Част от новата зелена архитектура са не само мерките, които Ви представих, но и процентът заложен разходи както за организациите на производителите, така и в пропорциите на ОСП. В момента те са 40% принос от бюджета на ОСП за климат, 30% от бюджета на РСР отново в тази насока.

Няма да изчитам другите елементи. Искам да Ви представя това, по което в момента има дебат – по отношение на секторните интервенции. Организациите на производителите категорично остават основната структура, към която тази подкрепа ще бъде насочена. Новият елемент, който се дискутира в момента, е какъв процент от разходите за организациите за производителите да се насочи към климат и околна среда. В момента този процент е 15, предложението на Комисията беше доста по-високо – 20%. Ние, като държава членка, познавайки спецификите и трудностите, пред които тези сектори са поставени, настояваме за 10%. Не са малко държавите, които споделят това мнение. Ще продължим да настояваме този процент да е минимален, за да има и конкретни стимули за сдружаването.

По отношение на сектор „Вино”, като цяло тази структура се запазва.

По отношение на пчеларството има увеличение на бюджета и припознаване на ролята на пчеларството като сектор, който допринася за всички цели, които споменах.

Дефинициите са разделени на две основни части. На практика всички неща, които ни безпокояха по отношение на определенията за „истински фермер”, „млад фермер”, за допустимост на земеделската земя, за земеделската земя, като определения са извадени и дадени на ниво държава членка да се дефинират и се включат в стратегическия план. Това е обаче моментният етап

от преговори. Очакваме тази дискусия да се води и през септември, да приключим и имаме тази гъвкавост, която очакваме.

За какво настояваме ние и какво очакваме да се случи? Очакваме тези дефиниции, които по принцип бяха конфликтни и не виждахме как на общностно ниво с еднакъв аршин може да се премери за всички тези определения, да бъдат дадени на ниво държава членка, респективно да се заложат в стратегическия план на страната. Казвам го с известна доза позитивизъм, защото в момента и структурата на дебата отива в тази посока. Разбира се, той не е приключил.

Другите важни елементи са преходната национална помощ, заложена в момента в структурата на Регламента. Ние сме една от основните държави, които настояваме тази помощ да я има. Тя е особен елемент по отношение на това част от секторите у нас да бъдат съхранени и да бъде запазена част от структурата им.

Обвързани с производството интервенции – това са обвързаните плащания. В момента предложението на Комисията е за 10 + 2% да се прилага за тях. България настоява за много по-голям и дори над 20% от пакета да може да се разпределя. Истината е, че в момента дебатът е предопределен за запазване на текущото състояние. Ние обаче продължаваме да внасяме допълнителни аргументи по отношение искането ни за завишаване на ози тип подкрепа. Истината е, че немалка част от държавите са разединени по отношение на функцията и целите, които се постигат, за смисъла на съществуването на тази схема в единния пазар на Европа.

Няма да кажа нищо повече за новата зелена схема на Европа. На практика не е предопределено до каква степен ще бъде нейният обхват. Това

ще се реши на ниво държава членка. Мария Христова ще говори малко повече по тази тема.

Всички елементи по допълнителното преразпределително плащане ще бъдат заложени в стратегическите планове.

Мисля, че дотук изброих всички инструменти, които познавате и към момента. Те са включени в структурата на Регламента. Етапът на дебата ни дава достатъчно сигурност за прилагането им през новия програмен период.

Още един път: променя се моделът на прилагане от страна на държавата. Промените за Вас са да имате тази информация в аванс и всеки един от Вас да види къде се позиционира неговата част в модела на прилагане.

Само накратко по отношение на другите два регламента. В общата организация на пазарите като цяло не променяме нищо. виждате обаче важните нови елементи, които са в сектора на виното. Има две нови категории вино, които ще бъдат включени в определенията на Регламента. Има известна степен на промяна в етикетирането и в правилата за това. Това са технически детайли, които вярвам, че при регулярността на срещите ще имаме възможност да изясняваме.

Какъв е етапът от преговорите за така наречения хоризонтален регламент и финансирането? Важно е да запомните, че кредитираните разплащателни агенции се запазват. Запазва се и системата за идентификация на земеделските парцели. Важно е да обърнете внимание на новите елементи за мониторинга на самата земеделска земя.

ИСАК, изпълнение на условността, тази функционалност трябва да бъде разработена и добавена към самата система по отношение на контрола, нарушенията и самото изпълнение.

Доста по-нови функции има за сертифициращия орган. Мисля, че и колегите ще се спрат на тази тема. Етапът на преговори по този регламент не е приключил. Очакваме трите регламента да бъдат приети в пакет, както споменахме и в началото. Ролята на конкретните органи като цяло се запазва.

Марина Бракалова се спря на другите важни моменти: земеделския резерв, правото за така наречените отчисления или деканитмънт.

За какво ще настоява Европейската комисия? Знаете, че Европейската комисия участва в законодателната процедура в Европа. До известна степен тя спомага и облекчава да може да се случи този процес. Трябва да запомните, че Европейската комисия ще настоява за обвързаност на новите регламенти със стратегическата рамка на ЕС до 2024 г., елемента за климата, основно засегнат в тях.

Запазване на капацитета на производство според ЕК за Европа е възможно само при запазване на обществените ресурси, затова отново тема, насочена в областта на климат и околна среда.

Зелената архитектура, правилният политически инструмент. Базова линия с изисквания и надграждане под формата на две зелени мерки в първи и втори стълб. Да се запази амбициозният обхват от мерки в системата за завишена условност – тема, която ще разработваме тепърва. Много е важно да знаете стандартите, които излизат като нови, и кое се запазва от тази система. Дебатът е в посока, в която мисля, че ще можем да отговорим. Предстои обаче голям обем от работа, който отново се надяваме чрез Вас да захраним със съответната аргументация.

Новият модел на прилагане е нещо, пред което не само държавите членки, но и Европейската комисия има единодушие. Благодаря Ви за вниманието. *(Единични ръкопляскания.)*

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Ще си позволя да променя малко дневния ред и ще дам думата на нашия гост Йоаким Руквид, тъй като трябва да се съобразим с неговата програма. Той ще ни представи вижданията, позицията на фермерите в Германия във връзка с бъдещата ОСП.

Заповядайте, господин Руквид.

ЙОАКИМ РУКВИД: Уважаема госпожо Министър, уважаеми депутати, уважаеми почетни гости, уважаеми колеги! Искам накратко да кажа нещо за моята личност. Аз представлявам Съюза на селскостопанските производители в Германия.

В Германия има три стълба в селското стопанство. Единият е земеделието. Произвеждаме зърнени храни, царевица, цвекло. Вторият стълб е зеленчукопроизводството, като произвеждаме много за преработвателната промишленост. Третият стълб е винопроизводството. Радвам се, че съм тук днес сред Вас, за да можем да дискутираме по проблемите на селскостопанските производители в Европа.

За разлика от колегите, които говориха преди мен, искам да се спра повече на политическата част, на европейската политика, няма да минавам в технически детайли. Искам да кажа принципно, че 70% от площите на Европа са земеделски площи. Земеделието всъщност е гръбнакът на Европа, селскостопанската политика е нейният гръбнак. Затова трябва да обърнем специално внимание на селскостопанската политика, на фермерските фамилии и изобщо на земеделието.

Виждаме, че сега има нови структури и че в Европейски парламент констелациите са съвсем други, политическите мнозинства са други. По-рано в Европа, в Европейски парламент преобладаваха Европейката народна партия

– консерваторите, и социалдемократите, социалистите. Тези структури вече не са същите. Новото в Европа е, че сега ще има поне три фракции, които ще управляват. При последните парламентарни избори видяхме, че влиянието на зелените изключително нарасна, особено на зелените в Германия. Само Германия е изпратила в Европейски парламент 10 нови зелени депутати. Европа няма да бъде същата и след избора на Борис Джонсън. Брекзитът ще определя съдбата на Европа по-нататък. Виждаме, че Великобритания може да излезе от Европейския съюз и без сделка. Това е новото.

Сега има предложение ирландският представител да поеме аграрния ресор в ЕС, но не съм сигурен дали това ще се случи точно така.

Предизвикателствата и пред бюджета на Европа ще са по-големи с Брекзита и с излизането на Великобритания от тази финансова рамка. Ще има нови предизвикателства, които ще повлият и на нашата политика. Това е опазването на границите и миграцията. Ще има също промени в Парламента. Те ще се отразят на селскостопанската политика. Например страни от Централна Европа, силно развити в аграрно отношение, като Германия, Франция, Австрия, Дания, ще настояват за повече зелена политика. Сега стоя пред Вас, но на един немски конгрес веднага ще ми се зададе въпросът имат ли смисъл директните плащания. Като представител на КОПА аз пътувам и в страни като Испания, Португалия, Чехия, балтийските републики. При тях веднага се поставя въпросът за директните плащания. Те искат повече финансиране, засилване на аграрния сектор. В този смисъл в Брюксел се сблъскват два свята. Единият е зеленият цвят на представителите на силно развитите икономически аграрни страни; вторият свят е на страни, които в момента все още се развиват, но и те са аграрни страни. Така в Европа се получава раздвоение на интересите.

Всички тези политически промени оказват влияние и върху бюджета на Европа. В КОПА членуват 60 сдружения на земеделски стопани в Европа. Ние предлагаме членство и на България и ще се радваме, ако и тя стане наш член.

Искам да кажа нещо и за бюджета. Ние се застъпваме да няма съкращения в бюджета за селско стопанство. Предлагат се 1,1 – 1,4%. Такова беше предложението и при предишната комисия – 1,3% от brutния вътрешен продукт да отива за селско стопанство. Ние твърдо ще стоим на тази позиция – да не се съкращава бюджетът. Надяваме се това да бъде решено по време на латвийското председателство до края на тази година. Немските селскостопански производители и ние като техни представители стоим твърдо зад това. Ако не се вземе решение до края на 2019 г., се надявам такова решение за засилване на бюджета и за никакви съкращения в бюджета да се вземе най-късно по време на Немското председателство през първата половина на следващата година.

Затова първо трябва да видим какви ще бъдат решенията за бюджета, за да можем да вземем нашите решения по отношение на ОСП, да видим какви ще са бюджетните решения по първия и втория стълб. Би било много безотговорно да вземем нашите решения, преди да имаме общата бюджетна рамка. Ние сме селскостопански производители и като такива имаме нужда от сигурност при планирането и особено от сигурност при планирането на бюджета.

Финансовият комисар Хоган стои зад това мнение. Зад него стоят и КОПА, и германските селскостопански производители. Той и ние сме за подкрепа на плащанията за двата стълба и по отношение на първия стълб

подкрепяме и по-нататък директните плащания. Има обаче някои точки, върху които ще се спра по-късно, по които имаме критична позиция.

Досега в Брюксел Генералната дирекция „Селско стопанство” отговаряше за бюджета на ОСП и това трябва да остане така. Вече обаче има мнения в Брюксел Хоган документът да се сложи настрана, да се отхвърли и отговорността да падне върху Генерална дирекция „Агри” и Генерална дирекция NV (Ен Ви). Тук обаче се крие голям риск за селското стопанство. Затова смятам, че е добър съвет да продължаваме да работим според документа Хоган. Смятам, че в първия стълб трябва да останат 60%. От немска страна подкрепяме дори 70%. Директните плащания трябва да останат, даже да се повишат.

Що се отнася до екосхемите, те трябва да са приложими и да не застрашават програмите от втория стълб. Трябва да дискутираме още по-интензивно зелената архитектура и стратегическите планове. Смятам, че трябва да постигнем новите цели, които формулира господин Хоган, да ги постигнем и да работим по доброволното прилагане на зелените мерки от селските стопани. Те трябва доброволно да работят по тях, но така, че да можем да постигнем тези цели.

Вчера Вашата министърка ме помоли да кажа как изпълняваме тези цели в Германия. Нашият Немски съюз на селскостопанските производители започна още през януари разговори със своите представители. На тях поканихме и представители на екологичните организации, които в Германия са най-различни и с най-различни имена. Представителите на тези организации за екология имат съвсем различно мнение от селскостопанските производители по различни въпроси. Следователно е важно да се съберат хора,

които имат различни позиции, за да се стигне до някакъв консенсус при изпълнение на тези цели.

Важни теми остават екосхемите и изпълнението на стратегическите цели. При тях КОПА се придържа към следното правило "One level playing field", което значи конкурентоспособност за всеки и придържане към общностните правила. Общността трябва да се запази.

Искам да засегна друга много важна тема, която е с голяма релевантност в България. Говорих по тази тема вчера с Вашата министърка и заместник-министърката – темата за обвързаните плащания. 90 съюза на селскостопански производители в Европа поддържат тези обвързани плащания. Много добре разбирам защо от българска страна Вие също сте за обвързаните плащания. В КОПА тази тема е поставена така: държавите членки доброволно да се придържат към тези плащания, ако желаят. В Германия още от 2005 до 2010 г. преминахме плавно към премахване на обвързаните плащания. Никой и нито една партия в Германия не би пожелал тези плащания да се възобновят. Дори в Германия много хора имат против и директните плащания, тъй като разходите за опазване на околната среда са много високи. Никой не би подкрепил такава тема с обвързаните плащания.

По темата за таваните и за дегресията искам да кажа нещо за директните плащания. В КОПА и в Немския съюз на селскостопанските производители сме твърдо срещу това. Ако трябва да се подпомагат по-малките селскостопански предприятия, това да става чрез подпомагане на първите няколко хектара, а не чрез тавани и дегресия.

Сега ще кажа нещо извън ОСП и извън темата за бюджета, но въпреки това пряко ги засяга. Това е темата за търговските споразумения, по-специално Меркосюр. Рмаме негативно отношение по този въпрос, защото чрез

Меркосюр на европейския пазар ще попаднат продукти с по-ниски стандарти и тогава ние като европейски селскостопански производители няма да имаме шанс в конкурентната борба. По памет ще цитирам една бележка от това споразумение, която не само ме обърка, но и доста ме уплаши. Бележката и целта на Меркосюр е в европейската преработвателна промишленост да попадат висококачествени селскостопански продукти на ниски цени, но не са произведени в Европа. Това не е възможно да стане и няма как да стане, така че имаме съмнения по отношение на това търговско споразумение.

Накрая искам да обобщя. Предизвикателствата пред Европа и Европейския съюз в селското стопанство ще стават все по-големи. Тук не говоря само за оформянето, определянето на ОСП и за засилването на бюджета, говоря като цяло за аграрната политика. Това е мнението в Брюксел и специално и в Германия: селскостопанската политика и изобщо Европа ще стават все по-зелени. Констатирахме това и на нашия конгрес на Съюза на селскостопанските производители. Той се провежда всяка година с 500 делегати и повече от 300 гости. На този конгрес констатирахме, че селскостопанската политика ще става все по-зелена. Много хора виждат тук критични точки, но такава е ситуацията и ние трябва да я осъзнаем, за да получаваме и по-нататък политическо одобрение.

Какъв ще бъде по-нататъшният сценарий? Пред Европа ще има все по-големи предизвикателства, затова е важно да се чува гласът на отделните държави. България като страна, в която аграрният сектор е основен, трябва по-силно да издига гласа си. Нека да работим заедно! Очакваме да работим заедно с Вас по оформянето на ОСП, която трябва да засяга не само нас, но да създаде предпоставки за развитие и на следващото поколение. *(Единични ръкопляскания.)*

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря, господин Руквид. Считам, че направеното изложение от Ваша страна беше интересно и за представителите на нашите фермери. Ние също се надяваме, правейки новата ОСП, да мислим и за бъдещето. Благодаря още веднъж.

Давам думата на Мария Христова, която има задача да акцентира върху новите моменти, които касаят земеделските производители в новата ОСП. Заповядай.

1.3. НОВИТЕ МОМЕНТИ НА ОСП 2021 - 2027 Г.

МАРИЯ ХРИСТОВА: Здравейте на всички! Координатор ОСП съм в Министерството на земеделието, храните и горите.

С колегите днес сме Ви представили новите моменти в ОСП. Искам да подчертая следното. Тези теми са важни. Те ще бъдат поставени и на следващите ни срещи с Вас. Искаме да Ви представим рамката, за да можете активно да участвате в следващите ни срещи. *(Показва слайдове.)*

Бъдещата ОСП акцентира върху 9 цели. Голяма част от Вас знаят, че в настоящия период голяма част от целите са следвани и в момента. Новото е в акцента върху околна среда и климат. Три от 9-те специфични цели са фокусирани върху климата. Знаете, че изменението на климата оказва голямо влияние върху сектора и съответно ЕС иска да се фокусира върху това.

Поставена е нова цел, свързана с качеството и безопасността на храната и здравето. Тази цел като цяло е в отговор на очакванията на потребителите за по-качествена храна и за обръщане внимание върху ролята на селското стопанство за здравето и безопасността на храната.

Още една цел е свързана с подпомагане на знанията, иновациите и цифровизацията. Тя е обща и ще намери израз във всяка цел, която ще разгледаме и ще включим в стратегическия план.

За новия модел господин Ралчев очерта основните моменти: повече отговорност за държавите членки. Да, предоставена е свобода на държавите членки да използват тези мерки, които считат за важни и полезни за промяна. Поставен е фокус върху резултатите. Ако сега ЕК следи какви правила се спазват и дали се спазват, оттук нататък ще бъде проследено какви резултати се постигат.

Новият подход за контрол е изключително важен елемент. За него след малко ще говори господин Праматаров.

Всяка държава членка трябва да изготви стратегически план. Той обединява интервенции в рамките на първи и втори стълб, както и секторните интервенции. „Интервенция” е новата дума за „мярка”. За да бъде изготвен стратегическият план, следва да се предхожда от изготвяне на девет SWOT анализа в рамките на всички цели, които посочих преди малко. SWOT анализът представлява снимка на състоянието на земеделието в момента. След като бъдат изготвени тези анализи, се пристъпва към оценка на потребностите, тоест какви нужди идентифицираме като необходими да бъдат променени в сектора. След като изготвим нуждите на българското селско стопанство и вече ги знаем, едва тогава ще пристъпим към изготвяне на интервенциите или мерките. В рамките на изготвяне на стратегическия план ще бъдат включени всички заинтересовани лица, организации, институции и браншът. За одобрението ЕК ще има осем месеца, ако той е съгласуван, последователен и отразява принципите на Съюза.

Много важен елемент: стратегическият план, както подчертах, обединява интервенции в рамките на първи и втори стълб и секторните интервенции. Изменението е допустимо само веднъж годишно. Това е много

важно да се каже с оглед на това, че ако има необходимост от изменение, то съгласуваността ще бъде много важна.

Кои са приоритетните въпроси? Господин Ралчев разказа за дефинициите – разделението на две – задължителните за държавите членки и тези, които се определят на национално ниво. Тук нямаме притеснения. Има достатъчно гъвкавост, държавата ще може да определи дефинициите, съобразявайки се със спецификите на селското стопанство.

В моята презентация искам да акцентирам върху новата зелена архитектура. Кое е новото? На първо място, ЕС иска всички държави членки да поддържат всички площи, дори и тези, които се използват за непроизводствена дейност, в добро земеделско екологично състояние. Предвидена е така наречената нова завишена условност. Какво представлява това? Познатите Ви изисквания за екологизиране (или така наречените зелени изисквания, зелени компоненти, свързани с поддържане на съотношение между постоянно затревени площи, диверсификация, забрана за разораване на площи в „Натура 2000)), кръстосано съответствие, това са познати Ви неща, тези две групи, заедно с кръстосаното съответствие, което включва законоустановените изисквания и стандартите за добро земеделско екологично състояние, преминават в новата завишена условност. Това е важно да се знае. Ние ще очакваме Вашето активно участие. Ще качим всички презентации от днешната среща и ще очакваме активно участие по раздела за зелената архитектура.

Новата подобрена условност ще бъде задължителна за всички бенефициенти, които ще получават плащания в рамките на първи стълб.

Новото тук е, че има нови изисквания. Те са свързани с включването на някои регулации, които ги има и сега, например Рамковата директива за

опазването на водите, устойчива употреба на пестициди и други, които ще бъдат включени, Вие ще ги знаете, ще можем да ги дискутираме.

Завишените изисквания. По предложение на Комисията в минималните изисквания е включено задължително изискване за сеитбооборот. Към момента по предложение на Румънското председателство в техния текст за регламент това изискване е премахнато и е оставена възможност за диверсификация и други еквивалентни дейности.

По отношение на другите завишени изисквания, за производствените площи, в момента в текста на Румънското председателство се предвижда възможност за добавяне и на междинни култури и азотфиксиращи култури, което отново създава възможност за гъвкавост по отношение на минималните изисквания.

Това, което Ви интересува, е новата схема в първи стълб. Искам да подчертая нещо много важно. Екологичната схема в първи стълб следва да включва изисквания, които надграждат националната базова линия. Изискванията, които ще бъдат включени в новата зелена схема, не могат да дублират условията в минималните изисквания. Затова е важно Вие да се запознавате с тях, да участвате активно и заедно да дебатирате тази тема.

На следваща среща ще бъде поставена специално темата за новите зелени схеми, какво предвижда регулацията, за да сте запознати и да участвате с конкретни предложения.

Преглед на интервенциите в рамките на първи стълб. Елементите се запазват. Базовата подкрепа или така нареченото плащане по СЕП се запазва. Също така се запазва допълнителното преразпределително подпомагане, подпомагането на младите и подпомагането за малките стопанства. Новото тук, както преди малко подчертах, е новата зелена екосхема.

По отношение на обвързаната подкрепа, което е изключително важна тема за България, в предложението на Комисията за регламент подпомагането е 10% плюс 2 за протеинови култури от размера на директните плащания. Позицията на България е, че иска по-висок процент на подпомагане. В момента текстът след редакцията на румънското председателство е 13+2.

По отношение на секторните интервенции, трябва да стане ясно, че стратегическият план, който ще бъде изготвен, ще включва мерките както в първи, така и втори стълб, където ще бъдат включени секторните интервенции. Като елементи не можем да кажем, че има нещо ново. Новото е, че Комисията иска и включва в регламента изискването за минимален процент на разходите, които да са свързани с околна среда и климат. Той е 20%. Към момента по предложение на Румънското председателство е 15%. България държи този процент да бъде по-нисък.

Бих искала да включа Антон Аспарухов, който ще Ви разкаже за интервенциите в рамките на развитие на селските райони. Искам да подчертая, че новият модел в голяма степен се запазва за бенефициентите.

АНТОН АСПАРУХОВ: Добър ден и от мен! Няколко думи за новостите в развитието на селските райони.

Една от промените в новия проект на Регламент за стратегическите планове е, че интервенциите за развитие на селските райони са обединени в 8 общи категории интервенции, които заменят 70 вида мерки и подмерки за развитие на селските райони от стария регламент.

За да разберете какво означава това, като пример ще използвам интервенцията за инвестиции, понеже е една от най-популярните. Към настоящия момент интервенцията за инвестиции обединява няколко от най-популярните и познати интервенции, като например инвестиции в земеделски

стопанства (това е настояща подмярка 4.1), инвестиции в преработка (настояща мярка 4.2), инвестиции в инфраструктура за напояване – 4.3. Също така в интервенциите за инвестиции се включват и всички инвестиции, свързани с гори и горски територии. Тук се включват също инвестиции в неземеделски дейности. Това обаче не означава, че в стратегическия план ще имаме огромна интервенция инвестиции, която ще бъде с огромен бюджет, съответен на нея, защото всъщност това са общите категории, от които държавата да избира как точно да си избира самите интервенции. Като пример за свободата на страните членки да формулират интервенциите ЕК например формулира интервенция, свързана с инвестиции в прецизно земеделие, или интервенции в биоикономика; или всички съществуващи досега – можем да ги повторим, не е проблем. Просто ние трябва да решим как да ги кръстим и накъде да ги насочим.

Интервенциите, както и настоящата Програма за развитие на селските райони (ПРСР) трябва да бъдат базирани на анализа и нуждите, които сме идентифицирали в SWOT анализа към стратегическия план. В тази връзка в една от работните групи сме задали следния въпрос. Най-вероятно от нашия SWOT анализ ще излезе голям недостиг, свързан със земеделието. В случая, като имаме свобода, можем ли да направим интервенция, която да таргетира недостига на труд, примерно субсидирана заетост? Е, не можем, не можем, защото не можем да излизаме извън тези предефинирани 8 типа интервенции. Ние в тях можем да избираме какви да бъдат нашите интервенции и къде да ги насочим, но не можем да излизаме извън тях.

Една от новостите, които може да се видят в проекта за регламент, е, че част от условията за допустимост, тоест изискванията към дизайна на интервенциите, които ние наричаме „условия за допустимост”, са извадени от

проекта за регламент и са оставени за разписване в стратегическия план, който се одобрява от ЕК. Нашата позиция е, че тези условия за допустимост трябва да бъдат оставени в националното законодателство. Ще илюстрирам това пак с пример. Такова условие за допустимост са таваните на един проект по мярката за инвестиции в земеделски стопанства, който ние в настоящия програмен период намалихме от 1,5 млн. на 1 млн. Това обаче, както и в настоящия програмен период, трябва да бъде в стратегическия план, което означава, че за да го изменим, ще трябва да изчакаме одобрението на Комисията или поне да имаме тяхното неформално съгласие. Много по-голяма би била гъвкавостта, ако тези условия за допустимост са оставени в националното законодателство, още повече ЕК прокламира подход, насочен към резултати. Това означава, че се дават пари за резултати. Тогава аз ще попитам защо искат да одобряват и условия за допустимост и дали това не е някаква форма на микромениджмънт. Това са разсъждения, за да имаме и друга гледна точка по въпроса.

Има и някои пропуски в обединяването при разписването на интервенциите в самия регламент. Например един от въпросите ни в работните групи към Комисията беше, че след като има свобода на страните членки и не са дадени допустимите дейности – не са разписани в Регламента, би ли могла държавата членка да инвестира примерно в земя и сгради? Това беше лимитирано в настоящия програмен период. Оказа се, че не може и че са го пропуснали при обединяването на много инвестиции заедно и че ще го разпишат на следващ етап. Така с много други пропуски по условията за допустимост са изискванията, които на този етап ги няма в Регламента.

Може би най-голямата новост е по отношение развитието на селските райони, която ще засегне и дизайна на интервенциите. Във всяка интервенция

се изисква да бъде разписано колко броя земеделски стопани ще бъдат подпомогнати за всяка година от целия програмен период и каква ще бъде средната сума на подпомагането. Преведено на разбираем език през най-популярната мярка 4.1, това означава, че за всяка дена от седемте години да имаме в стратегическия план колко земеделски стопанства ще бъдат подпомогнати за всяка от годините на ниво плащания и каква ще бъде средната стойност на инвестиционните проекти от проведените примерно по 4.1. Ако има тук, в тази зала човек, който да го направи, може да помогне, защото аз не виждам как ще можем да направим цялото това нещо. Трябва да имаме кристална топка, за да знаем тези неща. Това е ситуацията. Това са промените. Благодаря.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря за вниманието.

Давам думата на господин Праматаров.

ГЕОРГИ ПРАМАТАРОВ: Здравейте и от мен! По-накратко ще представя нещата, още повече примерите, които съм дал, голяма част от Вас сте ги виждали няколко пъти.

Темата е „Мониторинг на земеделските площи”. Така е наречена от ЕК и представлява цялостна система за проверка на площите, които се заявяват за подпомагане. *(Показва слайдове.)*

Това е част от новата визия за ОСП след 2020 г., но тази система се прилага още от 2018 и 2019 г. от различни държави членки. В момента тя е заложена в Регламента за настоящата ОСП, но е като опция дали ще се прилага и върху кои схеми ще се прилага. С новата ОСП ще бъде задължителна за всички схеми за площ.

Това е система, която би трябвало да замести теренните проверки и би трябвало да обхване 100 или близо до 100 % от заявените площи и тяхната проверка чрез дистанционни методи. Разликата между настоящия подход за проверка на площи и бъдещата система. Към момента имаме проверки на място, които обхващат минимум 5% извадка от зелените земеделски парцели по дадена схема. Освен че обхваща част от земеделските стопани, тези проверки дават моментна картина на земеделската площ, тоест каквото бъде установено към дадения момент, това е валидно за плащането. Проверката най-често е визуална, тоест човешка, на място или дистанционна. Има доста сериозни ограничения във времето, тоест проверките трябва да са така стиковани и планирани, че да бъдат направени точно в момента, в който трябва да установиш това, което проверяваш. Ако проверяваш диверсификация, преди да е събрана реколтата, ако е памук – по-късно, и т.н. Има сериозно планиране.

Как обръща нещата системата за мониторинг? На първо място, тя ще обхване всички земеделски стопани на ниво ЕС и кажи-речи всичките им парцели. При представянето на тази система от колегите от ЕК и GRC (научния център) много често имало оплаквания защо даден човек е проверяван 2, 3 или 4 пъти подред, а пък съседът, който не спазва определени правила, не го проверяват. Сега това ще отпадне като проблем. Ще има регулярно наблюдение върху площите, тоест целогодишен процес, който се извършва чрез компютърна интерпретация на поредица от сателитни снимки. Сателитните снимки са по програма „Коперникус“ чрез сателити Сантинел, които дават около 20 до 30 снимки на година. Това се заснема през седмица – две. Като махнем случаите, в които има облаци, все ще останат 5, 6 или 10 снимки, които дават картина за земеделската площ, която си заявил в перспектива и в движение.

Проверките на място би следвало да отпаднат като цяло и процесът от човешки става най-вече автоматизиран. Резултатът, който предвиждат колегите от ЕК, е да има по-справедлив подход при оценката на площите и при плащането; да има превенция, тоест се набляга основно върху превенцията. В момента, в който всички земеделски стопани разберат, че се наблюдават целогодишно, няколко пъти в годината и компютърът изчислява какво правят, тогава опитите за спестяване на някои ангажименти биха намалели. Идеята е това да доведе до по-добро управление на финансовите ресурси и в същото време до повече гъвкавост – всяка държава членка да си определи точно как ще проверява чрез мониторинг различните култури и различните видове стопанства.

На този слайд е казано, че има три основни предварителни условия за успешното прилагане на тази система. Едното е да има съответствие на специфичните моменти, затова казах система – система ИСАК – система за идентификация на земеделски парцели и така нареченото геопространствено заявяване, трябва да бъдат стиковани в синхрон. Трябва да има достоверна информация, система за идентификация на земеделските парцели. На трето място – геопространственото заявление, графичната част на заявлението, това, което се очертава, трябва да съвпада с реалното местоположение на културата, която се заявява. Компютърът ще търси съответната дейност точно върху заявената площ. Ако тя не е вярна, съответно резултатът от дистанционния анализ няма да е верен и ще се налага много по-често от нормалното да се правят допълнителни анализи.

Казва се, че тази система има няколко пречки, които идват от технологичното развитие, но то вече се наваксва, и от самото качество на сателитните снимки, които се използват за този мониторинг. Те са с

5-

метрова пространствена резолюция, която не е добра в сравнение с 30-40 см. от самолетозаснемането. Някои конкретни дейности или обекти няма да могат да бъдат видими. Тук говорим предимно за малките парцели, които не могат да бъдат видими. Трайните насаждения, общото земеползване в пасищата ще са проблеми, които тепърва ще се решават. Ние черпим опит от тези, които в момента прилагат системата, какво правят, как се развива софтуерно процесът и т.н.

Още от сега е ясно, че ние трябва да си променим някои неща, освен начина на мислене, което не съм записал в слайда.

Системата за идентификация на земеделските парцели е нещо, което трябва да се промени. Трябва да се дава малко по-различна информация. Ние мислим и колегите от разплащателната агенция мислят да се направи един пилотен проект, за да се види кое работи, кое не работи, къде трябва да се насочат усилията и какво евентуално да се промени в системата.

Има няколко примера, които показват, че начинът на заявяване не е достатъчно добър. Наблегнах на това преди малко – заявлението трябва да отговаря на културата на място. ИСАК също доста трябва да се променя – най-вече в начина на оторизация и т.н.

Едно от нещата, на които се набляга в тази система, е, че тя трябва да бъде доста по-автоматизирана. Комуникацията между земеделските стопани и администрацията. Тук съм сложил основния момент, върху който се набляга от ЕК, че когато ситуацията от компютърното разчитане на снимките и ситуацията на терена не е ясна, тоест не е нито „да”, нито „не”, тогава се стига до комуникация със земеделските стопани, която се предвижда да бъде най-вече в това земеделският стопанин да предостави геотагнати, тоест геопозиционирани снимки от мястото, което е заявил, за да се види

дистанционно чрез обмен на тази информация дали съответната дейност, култура или нещото, което проверяваш, е там, или не.

Последно от нещата, които се предлага, е, че системата за мониторинг предполага доста сериозно технологично развитие както на администрацията, така и на земеделските стопани, за да бъдем адекватни и да се налага да се проверяват не 5, а 50%, в смисъл вместо да отпаднат 5% проверки, ние да проверяваме 5 пъти повече.

Тези примери сте виждали. Защо заявяването не е добро? От всички тези примери, които не са извадка, а доста често срещано явление, се вижда как от горе-долу нормално заявяване след въвеждане на правните основания като геометрия и след като започнат да се виждат имотите, от КВС заявките започнаха да се стиковат и се прехвърлят малко повече към кадастралните имоти, което във всички тези случаи означава, че няма да може да се стигне до еднозначен отговор на въпроса спазва ли се необходимият ангажимент върху земеделската площ. Примерите са доста. Това са примери как се заявява. Ето, така се заявява – през две култури едновременно, но само защото там ти е правното основание. Преди да имаме правно основание, в случая е заявено както трябва. Угарта си е угар, а след правното основание заявено пасище и угар едновременно и както казах вече три пъти, тук ще излезе въпросителна и ще трябва да се правят допълнителни проверки.

Най-интересният пример е следният. Трайни насаждения, заявявани доста години правилно – по обработка, но при въвеждане на правното основание се заявяват накриво, само и само да отговорят на правното основание.

Накрая ще Ви покажа няколко примера, които са леко изплагиатствани и в свободен превод преведени на български от

презентациите, които непрекъснато ЕК и GRC ни предоставят, за да ни научат какво се очаква от нас. Това е процесът, който ще замести проверките на място. Това е резултатът от мониторинга. Тази картина показва поредицата от снимки на сателитите, поредицата от снимки на терен, за да се установи дали всичко е наред, и графиката, която излиза от компютърното разчитане на тези снимки. Тази графика показва засаждането на културата, растежа на културата, узряването на културата, жътвата на културата, орен, тоест угар и след това засаждането и развитието на следващата култура. Това е графиката, която компютърът ще търси и ще сравнява с това, което ние като администрация трябва да заложим като предефинирани алгоритми, и това, което Вие заявите, дали съвпада.

Казано е, че точността е над 90% във всички основни култури, които се заявяват на европейско ниво. Повтаря се, че визуалното определяне е невъзможно. Необходима е автоматизация.

Другото важно е, че в тази система, понеже сателитните снимки не са достатъчно точни, не говорим за измервания, не говорим за граница, тук ли е, там ли е, не говорим за 100 или 500 кв.м., а говорим за наличие на земеделска дейност, която се очаква да бъде намерена на този парцел, така както е заявен. Ако се наложи нещо да се измерва, тогава ще се опре до системата за идентификация на земеделските парцели, затова тя също трябва да е точна. Тук има горе-долу същото нещо: зададен маркер – намерен маркер за пшеница. В случая това е начинът, по който трябва да си направим сами алгоритмите. Ние трябва да научим машината да намира това, което трябва, а това става с поредица от експерименти и анализи. Тук виждаме как са наложени огромен брой парцели с пшеница, огромен брой парцели с ечемик, огромен брой парцели с пасища, от които се намира средното състояние или маркерът, който

трябва да заложиш в компютъра. Съответно, защото пшеницата и ечемикът изглеждат горе-долу еднакво, но като ги наложиш, се вижда, че в определен период от годината те се различават. Съответно това е начинът, по който можеш да различиш култура от култура, ако това е необходимо.

Накрая виждате примерна схема как би вървял процесът на мониторинг за даден парцел по дадена схема. Не е много лесно. Сравнява се със светофарна система. Това е пак голямо предизвикателство основно за колегите от разплащателната агенция. Казва се, че ако се намерят маркери за допустимост и не се намерят маркери за недопустимост, тогава – зелено, тоест парцелът е о'кей и може да бъде продължено към оторизация и плащане. Ако се установи маркер за недопустимост, например най-лесният маркер е да е изгорена площта, веднага ще се установи, или да си разорал в пасище, също веднага ще се установи. За всяка култура и схема има най-различни маркери, които трябва да се зложат. Ако се установи такова нещо, веднага има наддеклариране, червено, и в определени случаи, които трябва да са много малко, но все още не се знаят, компютърът няма да може да установи нито със 100-процентова сигурност, че има изпълнение, нито със 100-процентова сигурност, че има изпълнение. Тогава е жълтият светофар, при който целият процес минава през допълнителни проверки, които могат да бъдат какво дава системата за идентификация на земеделски парцели; дали земеделският стопанин може да даде някаква информация – геотагнати снимки, документи ли нещо друго, и ако не, може да се стигне до проверка на място. Благодаря. *(Единични ръкопляскания.)*

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодарим на Георги Праматаров.

Предлагам да направим дискусия преди обедната почивка, тъй като изсипахме много информация. Може би част от нея знаете, друга част е нова. Моля всеки да се представя. Ние тук с екипа сме в готовност за коментари по така направените презентации.

Заповядайте.

КРИСТИНА ЦВЕТАНСКА: Здравейте на всички! Председател съм на Българска асоциация на консултантите по европейски програми.

Моят въпрос към госпожа Танева и към представителите на нашата държава е: дали се очаква България да поеме по-висок процент от финансирането на проектите с оглед на това да не намаляват общите средства за ОСП в България? До този момент нали България имаше определен процент, който вече с новите регламенти може да увеличи в общото финансиране? Примерно досега беше 15%, 10% в зависимост от мерките, а сега нашата държава може до 50%, ако иска, и повече да поеме от размерите на проектите.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря за въпроса. Предполагам имате предвид това, което казаха колегите, че се очаква намаление в бюджета за Програмата за развитие на селските райони и се предоставя възможност страната членка с национални средства да досъфинансира към намаленото европейско съфинансиране, за да може да се постигнат сравнително близки нива на подпомагане спрямо текущия програмен период. Към момента все още не е решена МФР, тоест все още няма решение за фиксираните европейски средства, които ще получим, след което предстои дебат. Това е финансова тема, която ще се обсъжда и с Министерството на финансите доколко страната може да дофинансира това намаление. Към настоящия момент е рано за коментар.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Други въпроси?

ЯНКА ПОПОВА: Съпредседател съм в Национална овцевъдна и козевъдна асоциация. Бих казала, че сме най-голямата животновъдна организация в страната. Много ми е любопитно нещо, което доста разбуни духовете в предходния Парламент – темата с таваните и кое наложи тази тема толкова бурно да се случи? Поводът за това, което тогава комисар Хоган изясни, е неговото желание тогава да се промени статуквото. Вече втори програмен период около 80% от директните плащания се разпределят на 5% от бенефициентите. Предполагам, че това вълнува както нас, като Асоциация, така и цялата земеделска общност в Европейския съюз. Какво се случва с тази тема, с разговорите по нея и какво да очакваме?

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря за въпроса. Темата с таваните е на дневен ред, както госпожа Бракалова очерта в нейната презентация. Тя всъщност е тема на МФР. Знаете каква позиция защитава България в момента, а именно какъв да бъде размерът на таваните да се определя на ниво държава членка. Целта е да се отразят спецификите на всяка държава членка, а не тези прагове да бъдат отразени директно в регламента.

Другото, което е развитие по тази тема, доколкото можем да говорим за развитие, защото направихме уговорката, че всичко това в момента са проекти. Знаете, че в предложения проект на Комисията в началото бяха заложени при таваните на директните плащания да попадат всичките схеми, включително обвързаност, включително зелените директни плащания. Ние също сме изразявали позиция, че това е прекалено. Дали в резултат на тази позиция, но е факт, че в Комисията по земеделие в Европейски парламент, като

подчертавам, това е останало на същото ниво, не е претърпяло развитие, е взето решение от таваните на директните плащания да отпаднат зелените плащания и младите фермери. Темата продължава. Нашата борба е от таваните да отпадне и обвързаното подпомагане, тъй като това са уязвими сектори и считаме, че не е разумно те да бъдат ограничени с тавани по директни плащания.

МАРИНА БРАКАЛОВА: Чисто процедурно, госпожо Попова, предложението на Комисията е за налагане на таван на плащане, като се вземат предвид всички схеми, които съществуват. Това предложение на Комисията е обект на обсъждане в Съвета в рамките на МФР – дали да е задължителен, или да е добровolen; паралелно е и обект на обсъждане в Парламента. Съветът и Парламентът изработват свои институционални позиции. Какво да очакваме като финален резултат? Това ще е резултат от тристранните преговори между тези три институции: позицията на Комисията за задължителност на таваните; позицията на Съвета, която се очертава да бъде взета в края на тази година или следващата година. В момента преимуществено държавите подкрепят доброволност при определяне на тавана, но Европейският парламент в тяхната проектопозиция, която още не е финализирана, подкрепя задължителност на таваните. Когато компромисното решение между тези три институции стане финално, тогава ще знаем какво означава това за България.

ДИАНА ВАНЧЕВА („Български фермер“): Бихте ли ни ориентирали къде да видим позицията на България по ОСП? Какво защитаваме засега и какво не?

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: В малко по-нататъшните презентации е предвидено да видите каква комуникационна

стратегия за обмяна на мнения, за дискусии предвижда Министерството със заинтересованите страни.

Конкретно на въпроса: на страницата на Министерството е създадена вече платформа, където качваме всякаква актуална информация, която се случва в Брюксел и на национално ниво, свързана с бъдещата ОСП, когато е интересна и касае националните интереси на България. В конкретния случай не мога да кажа със сигурност дали тя е качена, но ако не е, ще се погрижим да бъде качена на тази платформа. Ние променихме сайта си. В началото беше качена, може сега някъде да е изчезнала. Правим уговорката, че ще се погрижим да бъде качена именно в тази платформа.

Други въпроси?

ВАЛЕНТИНА СПАСОВА (Агро TV): Доколкото разбирам, принципно втори стълб евентуално ще бъде по-орязан от първи стълб поради общото намаление на общата финансова рамка на ЕС. Интересува ме защо орязването на втори стълб е по-голямо, отколкото при първи стълб? На каква логика почива това, след като именно във втори стълб са мерките, които дават възможност за дигитализация, иновации – всички неща, които са фокус на бъдещата ОСП?

МАРИНА БРАКАЛОВА: Това е въпрос, който трябва да отправите директно към комисар Хоган. Той е направил предложението в този вид. Държавите членки в момента дебатират конкретните цифри. Техните решения в рамките на Съвета може да са различни. Факт е, че първи стълб е над 80% от цялата ОСП. Предложението на Комисията, на комисаря е до голяма степен този обем да се запази. Компенсирането на общия бюджет да отиде в намаление на съфинансирането на втори стълб. Естествено, комисарят отправя призив към държавите да потърсят други национални механизми за

компенсиране. Какъв ще бъде резултатът – дали това ще бъде резултатът, предстои да видим следващите месеци. Има държави, които защитават позиция за повишаване бюджета на втория стълб за сметка на първия стълб. Тук е направен политически избор. Съответно този трансфер позволява държавата спрямо своите нужди да прецени къде да използва тази възможност. Финансирането за първи стълб е изцяло европейско финансиране. Политически избор на Комисията и на комисаря – това е краткият отговор.

ЯВОР ГЕЧЕВ (председател на Съюза на земеделските кооперации в България): Тъй като това не е първата среща, браншът от доста дълго обсъжда въпроса. Браншът изрази мнение, тъй като в драфтовете на всички регламенти на практика равноправието в различните държави, различното подпомагане си остава. В няколко различни области проблемът е, че много от големите държави подпомагат много повече като финансови средства, примерно на декар земя или на даден продукт, повече, отколкото в България. Големите разлики дори не идват от подпомагането, а от националните доплащания или от варианта, в който можеш да избереш процента на държавното ти финансиране по ПРСР примерно да е 75%, а не 25%. Това не се води за допълнителна подкрепа или нерегламентирана такава.

От тази гледна точка, тъй като нямаме и позицията в сайта, Министерството смята ли да предложи това, което предлага браншът – да се предложи да има максимална възможна разлика в подпомагането на всичките държави и тя да не е повече от 30%, тоест най-ниското и най-високото подпомагане по компенсаторните мерки да не може да надминава 30% като пакет от европейски средства плюс национални такива. Според мен това е едно от най-важните неща за българския бранш, което ще ни постави в доста по-конкурентно положение спрямо западните ни колеги.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодарим за бележката.

Други въпроси?

ВЕСЕЛИНА РАЛЧЕВА (Българска асоциация „Биопродукти“): В продължение на предходно изказващите се, и аз бих искала да кажа, че действително позицията на България така и не е приемана на някакъв форум, тоест е изработена вследствие на няколко срещи, на които имаше доста разнопосочни мнения по най-щекотливите въпроси, като започнем от таваните и стигнем до съфинансирането и разпределението между отделните стълбове. Ще бъдем много благодарни, ако тази позиция действително бъде качена някъде и да има възможност все още за дебат и дискусия по нея. Разбираме, че най-вероятно всичко, свързано с бъдещата ОСП, ще започне отначало или най-малкото сериозно да се реформира.

Бих искала тук да допълня Валя Спасова, която говори преди малко. Във втори стълб освен иновациите са и биологичното земеделие, натура, планински райони, организации на производители – изключително много интервенции, които кореспондират с основните цели на селскостопанската политика. На тези дискусии настоявахме и позицията на страната ни е много по-висок процент на финансиране и малък съфинансиране по втори стълб, съответно увеличаване тежестта на втори стълб за сметка на първи.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Само да уточня по отношение позицията на България. Тя е представена в различни формати, одобрена е на заседание на Министерския съвет. Важно е да знаете, че това е рамкова позиция, която е доста обща и може да бъде коригирана. Не я приемайте като нещо минало и заминало. Всички колеги до момента казаха, че се намираме на средата на преговорния процес. Намираме се на някакъв

етап, но никакво решение не е взето все още. Създали сме организация позицията на България да бъде качена на платформата, за която споменах.

РАНГЕЛ МАТАНСКИ (Национален съюз на говедовъдите в България): Искам да попитам как се развива въпросът с преходната национална помощ, защото не беше споменато в началото: дали има надежда и шанс това подпомагане да продължи и след 2020 г.?

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Надежда има винаги. *(Смях, оживление.)* В момента в предложените от Комисията регламенти няма текстове за преходната национална помощ. Въпреки това заради настояването на България, за което не срещаме особена подкрепа от другите държави членки в искането за преходна национална помощ, дори някои държави се изказаха категорично против, въпреки това по време на Румънското председателство са предложени текстове, които говорят за преходната национална помощ и за нейното наличие в бъдещото ОСП. Това не е финално. Не сме се отказали, говорим, дори и сега работим по допълнителни мотиви защо на България ѝ е нужна преходна национална помощ.

КОСТАДИН КОСТАДИНОВ (Национална асоциация на зърнопроизводителите): Нашата асоциация приветства координационната група, създадена за взаимодействие с бранша. Очакваме тези срещи да са почети. Заедно с другите колеги да участваме в работата по стратегическите планове и да създадем продукт, който да е в помощ на всички нас. Благодаря Ви.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Ние също благодарим. Ще работим по този начин.

Обявявам почивка от един час.

(След почивката.)

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА:

Продължаваме по дневния ред, макар че малко изместихме точките.

Давам думата на Марина Бракалова, която ще даде информация по отношение готовността на другите държави членки в подготовката на SWOT анализите и докъде са те в подготовката на самите стратегически планове.

2. КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ПРИ РАЗРАБОТВАНЕТО НА СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ПЛАН.

МАРИНА БРАКАЛОВА: Колеги, след като Ви предоставихме доста широк обхват от информация как текат преговорите, сега във втората част продължаваме по елементите, които касаят стратегическото планиране. Чухте, че преговорите са в текущ етап, преди да бъдат взети решения. Предстоят още преговори и в Съвета, и между Съвета и Парламента и Комисията. Държавите обаче не могат да си позволят да чакат всички решения да бъдат финализирани, преди да започнат да планират, ако моделът, за който говори Георги Ралчев и всички останали, започне да се прилага веднага след приемането на регламентите. Този етап на стратегическо планиране изисква доста сериозна колективна работа във всяка държава членка.

Направихме проучване сред около 20 държави членки кой докъде е и дали е стартирал. Както чухте от Мария Христова, всяка държава членка трябва да премине основните етапи, за да завърши със стратегически план. Тези етапи са няколко. Първият е описание на ситуацията във всички сфери, които касаят специфичните цели, които ще бъдат преследвани следващия програмен период. На база на тези обхватни и достоверни данни извършване на анализ на силните и слабите страни, заплахите и възможностите – така наречения SWOT

анализ, спрямо всяка една от тези специфични цели, някои от тях, както чухте, нови в сравнение със сега; оценка на приоритетните потребности и отново на база на този анализ спрямо различните специфични цели определяне на стратегически подходи или така наречената интервенционна стратегия: по какви основни начини ние ще се опитваме да отразим тези потребности, знаейки ограничените ресурси и заключения в конкретна времева рамка период; финансово планиране към тази интервенционна стратегия; планиране на всяка интервенция или видове интервенции. Антон Аспарухов Ви каза осем интервенции за РСР, но те могат да бъдат разделени на много елементи; планиране на конкретните резултати, които си поставяме зад всяка една от тези интервенции или подинтервенции; планиране на финансирането по видове подкрепа или проекти за тези интервенции; планиране на системата за знания, споделена информация, иновации и съвети как всъщност това ще функционира при нас, кой на кого ще предоставя информация, как ще се обменя, кой кого ще съветва, за да може да се изпълняват и нови изисквания и да се върви напред в практиките, които трябва да се променят; планиране на системи за контрол и мониторинг – Георги Праматаров Ви разказа какво различно и съвсем самостоятелно усилие е това. Следователно има много елементи, които трябва да се разглеждат и линейно, и циклично, защото ще трябва да се връщаме към анализа всеки един момент, когато планираме интервенциите.

Попитахме другите държави членки докъде са, как работят, как се справят с този нов начин на планиране, който обединява и двата стълба. Във всички държави членки е стартирал активен процес на консултиране със заинтересованите страни. Етапите, за които говоря, трябва да се случат задължително и пожелателно или пожелателно и задължително, с всички, които имат отношение към това, което ще се планира. Говоря за институции от

различни сфери, а така също и земеделски производители. Такова консултиране държавите членки провеждат чрез тематични работни групи, публични консултации и други форми, които намерят за подходящи.

Фазата на описание на ситуацията, събирането на достоверни към момента данни, анализът, изработването на SWOT анализа, оценката на нуждите, приоритизирането на нуждите в повечето държави членки са в доста напреднала фаза. Поне в 10 от 20 държави е почти на привършване етапът на събиране на информация и готов анализ, на който да стъпи планирането на самия стратегически план.

България е в начален работен етап по отношение на анализа. по някои цели има доста извършена работа и Вие ще чуете конкретно за това сега. По някои от целите събирането на информация и провеждането на анализа е в съвсем начален етап. Държавите членки имат различни работни графици, но всеки ясно е формулирал своите конкретни крайни срокове за всеки един етап и краен срок за изготвяне на стратегическия план. Някои от тях планират да са готови с първия си проект в периода на пролетта на 2020 г. Има други, които си представят, че ще завършат този план в началото на 2021 г. Държавите изчакват за някои елементи и имат възможност да изчакат, докато преговорите приключат. Това обаче ще стане в някакъв момент, но тогава ще бъде късно да се стартира с нещо, което не е стартирало навреме.

Това е накратко от гледна точка на етапа в другите държави членки.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Продължаваме, след което ще минем към самия SWOT анализ.

Давам думата на Мария Христова. Тя ще развие по какъв начин ще бъде структуриран дебатът, къде сте Вие, заинтересованите страни, и как ще се осъществява времево.

2.1. Координационна група в МЗХГ.

2.2. Тематична работна група за новата ОСП 2021-2027 г.

МАРИЯ ХРИСТОВА: Здравейте отново! Обяснихме докъде са преговорите в Брюксел и каква е новата рамка. Сега ми се иска да очертаем какво правим ние в момента, какво ще правим и какво очакваме от вас.

По заповед на министър Танева при встъпването в нейния мандат беше сформирана координационна група. *(Показва слайдове.)* Разказахме новия модел, който предстои да бъде приложен по новата ОСП. Този модел изисква използването на инструмента стратегически план. Предвид включването на двата стълба и интервенциите на двата стълба в рамките на общ стратегически план това изисква по-висока степенна координация и включването на ресорните дирекции в обща координационна група. Вътрешната координационна група представлява и има членове – директори на дирекции и експерти. Включени са основно „Директни плащания”, „Развитие на селските райони”, „Европейска координация”, „Стратегическо планиране”, дирекция „Растениевъдство”, „Животновъдство”, Българска агенция по безопасност на храните, Центъра за оценка на риска по хранителната верига, също така „Държавните помощи”, всички директори на дирекции участват активно. Нашата задача, заедно с Постоянното представителство в лицето на господин Ралчев, е да анализираме какво се случва в Брюксел и да го свеждаме до Ваше знание.

Ние вече сме на финала на изготвения първи анализ, който обхваща 6 от 9-те цели. Предстои възлагането на още два анализа – екологичния и социално-икономическия анализи. Надяваме се да имаме проектите на анализи в края на годината, за да можем да ги обсъдим с Вас.

Следващата седмица предстои обявление на сайта на Министерството на земеделието, храните и горите за сформирването на тематична работна група. Оттук нататък заедно с бранша и всички заинтересовани страни ще работим в тематична работна група. Ще бъдат обявени всички изисквания за включването в тематичната работна група. Тя е нормативно регламентирана, предвид на това, че стратегическият план е важен документ, който се свързва с определени европейски средства и участието на определени заинтересовани страни, и е добре да бъде съгласно законодателството.

Важно е да споделим, че секторът на селското стопанство и по-голямата част от браншовите организации са формирани като НПО в частна полза. Те ще бъдат поканени за участие в тематичната работна група, за да чуем какво мисли браншът, какви предложения дава и ще осигурим цялата необходима информация, за да сте добре подготвени за това.

Наред със срещите, които планираме да са доста често, предвиждаме да направим информационен портал. Той ще има секция за новата ОСП. На нея ще бъдат качвани: информация за новините по напредъка в Брюксел, бъдещите ни срещи, както и цялата законодателна рамка, която Вие трябва добре да познавате, за да може активно да се включите в дебата.

Създадохме имейл, ще го обявим на сайта, с който Вие ще имате връзка с координационната група. Всички предложения, които имате, въпроси и други коментари ще достигат до нас и Вие ще имате обратна връзка.

По заповед на министър Танева работим също и по създаване на мобилно приложение, където достъпно ще имате новините, свързани с новата ОСП.

Надявам се оттук нататък активно да работим заедно. Можете да се обръщате с въпроси. На сайта ще качим имейла. Ще има новини.

Всички презентации от днешната първа среща от такъв мащаб ще бъдат качени на страницата, която виждате на екрана. Това е страницата на МЗХГ, където има секция „Новата ОСП”. Благодаря Ви.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Давам думата на доц.д-р Божидар Иванов.

3. ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЕКТ НА SWOT АНАЛИЗА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО И ХРАНИТЕЛНО-ВКУСОВАТА ПРОМИШЛЕННОСТ.

Това е първата част от анализа, възложена на Института по аграрна икономика. След приемането ѝ предстои идентифициране на потребностите.

БОЖИДАР ИВАНОВ: Добър ден и от мен! Най-напред искам да благодаря на всички, че останахте, че искате да слушате тази презентация. Благодаря на Министерството, на ръководството на Министерството, както и на всички директори и експерти, с които работим и продължаваме съвместната си работа по състоянието на страната, на този SWOT анализ, а по-нататък – след идентифициране на потребностите, да изпълним цялата поверена ни задача.

Презентацията, на която е посветена днешната тема, обсъжда част от резултатите от анализа, първата стъпка в подготовката на стратегическото планиране за периода 2021-2027 г.

Това, което представяме, е анализ на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост – SWOT анализ. SWOT анализът го разбираме като абривиатура, защото на всички вече е достъпно и под този

термин се разбира целият анализ, а не само анализът на онази част, където всички изводи и заключения са обобщени и извадени.

Този анализ е изготвен от Института по аграрна икономика. Работата по него започна в края на месец февруари и продължи около три месеца. Целият доклад е предаден на Министерството в срока, в който трябваше да бъде предаден. Това е обществена поръчка, която включва задания, изписани са срокове, дейности и т.н.

Тази разработка е много голяма и много ме затруднява в рамките на 40-50 минути да мога да представя онези резултати, които са важни и ще бъдат интересни за аудиторията тук, за земеделските производители, за фермерите, за браншовите организации, за други организации, както например тук присъстват журналисти. *(Показва слайдове.)* Беше много трудно да подберем онези слайдове и информация, която представлява интерес.

В анализа се включи почти целият екип, почти всички научни сътрудници и експерти, които са на работа в Института. Това е колективен продукт, колективна работа, на обем около 400 страници, в която е събран голям труд, има голям обем информация, данни и материали, които са прегледани.

Изготвянето на самия анализ. Анализът е на състоянието на селското стопанство, който има за цел да подпомогне разработването на стратегическия план след 2021 г.

Анализът следва стриктно методологията, подхода, разписаното, защото като страни – членки на Европейския съюз, има подробно ръководство и указания как трябва да се направи този анализ. Целият процес е разписан много подробно, така че всички сме се съобразили в пълна степен с указанията

от страна на ЕК, както и указаното специфично от МЗХГ като възложител на обществената поръчка.

В момента представяме част от резултатите на този анализ. Не можем да ги делим на по-важни и по-маловажни. Разглеждаме ги като еднакво значим, интересни, силни, имащи значение и отражение, защото представят картината на земеделието такава, каквата е. Анализът се спира на шест основни специфични цели, разписани в проекторегламентата на ЕК. За тях вече стана въпрос. Самият регламент включва 9 специфични цели плюс една хоризонтална цел. Тя е именно с иновации, дигитализации, нови технологии и 9 специфични цели. Шест от тези специфични цели се отнасят именно за земеделието. Тези цели, свързани с доходи, конкурентоспособност, с верига на стойността, със заетост и млади земеделски производители, с храни, тези 5 специфични цели плюс хоризонталната цел са обект и обхват на анализа, който сме направили.

От другите 4 специфични цели 3 от тях са за климатология, климатични промени, биоразнообразие плюс селски райони са оставени за другите два анализа, за които чухме, че са в процес на подготовка и работата по тях трябва да завърши до края на годината.

Как е направен този процес? Виждате една орбита, която сме се опитали да направим. Общата цел, която ни ръководи, е изготвянето на анализ на състоянието на селското стопанство, хранително-вкусовата промишленост (ХВП) и SWOT анализ за стратегическия план.

В тази цел има 5 основни задачи, които трябва да разгледаме. Част от тези задачи вече са изпълнени, предадени и са в процес на доработка. Другите предстои да бъдат направени по съответните зададени срокове.

Първата задача е анализ на състоянието. Тази част, която ще представя днес, е именно извадка, интересни моменти от този анализ, изводи, до които сме стигнали, и резултати, които сме открили.

Втората задача е свързана със SWOT анализа. Като методика той следва именно анализа на състоянието. От изводите, заключенията, обобщенията, които са направени от анализа на базата на външна експертна оценка, на базата на обсъждания на експертно ниво, сме извадили онези силни и слаби страни, онези възможности и заплахи, включени в SWOT анализа. Това в момента е вариант, който е предаден. Продължава работата с възложителя и занапред, доколкото разбирам, ще има по-широк обхват, ще се включат нови участници в тези обсъждания. Предстои финализирането на SWOT анализа, неговото разписване и окончателна разработка да стане в следващите седмици, месеци, в бъдеще.

Третата задача, която също е част, е разделена на три продукта. Първият продукт е анализ на състоянието – SWOT анализа, вариантът вече е предаден. Вторият е анализ на потребностите. Работата по него ще започне или ще приключи непосредствено след приключването на анализа по изчистването, доработката и приемането на първата част. Третият продукт е публичното обсъждане. Това е първото публично обсъждане, което провеждаме заедно с Вас, с Министерството, с всички заинтересовани страни, които имат отношение.

Какво съдържа анализът? Както казах, той е около 400 страници. Тук представям най-кратко главите и основните раздели от анализа.

Той включва два основни раздела. Първият раздел е общ дискриптивен анализ на селското стопанство. Виждате най-кратко най-общите глави, които са включени. Включва се макроикономически анализ на

националните сметки в българското земеделие, анализ на националните сметки, производствена и секторна структура на българското селско стопанство, секторен анализ на хранително-вкусовата промишленост, анализ на организационно стопанската структура в земеделието. Този анализ го наричаме общ, дискриптивен анализ. Това е контекстът, в който се развива българското земеделие в периода 2007 и 2016, 2017 г., последните години, за които има налични данни.

Вторият раздел от анализа представлява тематичен анализ по специфични цели. Вече казах, че анализът, целите и задачите, зададени и поставени по него, съответстват, припокриват се със специфичните цели в Регламента. Те изискват по-подробно разписване, по-подробно задълбочаване и вече можете да видите тяхното конкретно и пълно звучене, както са разписани в Регламента.

Първата цел, по която работим и е част от анализа, е подпомагане на/за достатъчно надеждни земеделски доходи.

Втората цел е засилване на пазарната ориентация и конкурентоспособността.

Третата цел е подобряване позицията на земеделските стопани във веригата на стойността.

Четвърта, пета и шеста цел са свързани с агроекология, биоразнообразие и климат, седма цел – заетост и привличане на млади земеделски производители.

Цел 9 е подобряване реакцията на селското стопанство в отговор на обществените изисквания по отношение на храните и здравето, наричаме го „храни и здраве”.

Хоризонталната цел, както вече споменах, е свързана със знания, иновации и цифровизация в селското стопанство.

Презентацията включва аналитична информация. Част от аналитичната информация, която присъства в анализа, е с изводи към всяка една от разгледаните рубрики. Разгледани са шестте основни цели и част от резултатите в тях са показани в тази презентация.

С оглед на това, че материалът е много обемен, е трудно да се извади онова, което е наистина важно, което представлява интерес и ще бъде интересно за аудиторията.

Ще започна същинската част от презентацията с дела на селското стопанство в брутния вътрешен продукт. Избраният подход в анализа, част от анализа и основната му част е да се прави сравнителен анализ – сравнителен анализ на България по конкретен индикатор. Мисля, че ЕК е разписала около 30-40 индикатора, така наречените контекст индикатори, които са задължителна част. Наред с тях в този анализ, който сме подготвили и представили, има може би над 100 включени индикатори и показатели именно с цел да се опитаме анализът да бъде максимално качествен, обективен, безпристрастен, да може да се погледне в детайли и как изглежда българското земеделие в тези 10 години – обхванатия период. Анализът винаги е съпоставен с това, което е България в сравнение със страни, които сме избрали като методика за съпоставяне.

В целия анализ сме избрали като референтни страни, с които съпоставяме България, Франция, Полша, Гърция и средно за Европейския съюз. Защо Франция, Полша и Гърция? Първо – териториално, вземаме южни и северни страни, вземаме източноевропейски и западноевропейски, по-малки, съседни с по-големи страни. Франция е най-голямата и най-силна европейска

страна в областта на земеделието. В Източна Европа такава страна е Полша. Гърция е съседна на нас страна. Различна е в някаква степен като земеделие, но е съседна с нас и сравнима по отношение на размери. Естествено, винаги ЕС, с 28-те страни членки, като универсален показател, с който винаги трябва да се съпоставяме. Целта на анализа е да се види къде сме ние в сравнение с всички останали, за да кажем „Добре”, „Не” и как се развиваме ние през очите на другите.

По отношение дела на селското стопанство в brutния вътрешен продукт (БВП) се вижда, че България в сравнение примерно с Полша, има най-висок дял на БВП в сравнение с другите страни – около 4% представлява дялът на селското стопанство в БВП. Средно за ЕС процентът е около 1 – 1,5%. Това не трябва да ни притеснява. Целта на земеделието не е да формира БВП, а основно да осигурява продоволствена сигурност, храна за населението на достъпна цена. Дялът на земеделието в БВП, икономическото измерение на земеделието не трябва да се търси толкова много и да се обръща голямо внимание. Тенденцията за намаление при нас е тенденция на всички развити и напреднали страни.

Друг интересен показател, по който е направена съпоставка, е brutната добавена стойност на единица използвана земеделска площ. Това е много важен показател, който показва къде е българското земеделие, съпоставено на добавената стойност с използваната земеделска площ. България за периода 2007 – 2017 г. определено показва прогрес. Стартираме от нива малко над 200 евро на хектар и достигаме към 2017 г. около 400 евро на хектар. Съпоставено с другите страни, виждаме, че изоставаме в сравнение с всички останали източноевропейски страни, например Полша и други, които не са показани в слайда, но имаме данни и нещата са подобни. Темповете на

растеж в България са средни с темповете на растеж в ЕС, но изостават в сравнение с други източноевропейски страни. Вижда се регресът на Гърция. Икономическата криза в Гърция се отразява и на земеделието, което губи позиции. Това е една от малкото страни, където се вижда, че равнищата в края са понижени в сравнение с предишни периоди.

Друг важен показател, който е важен за това какво се случва като развитие и как се променя българското земеделие, структурата му, е структурата на производство между растениевъдство и животновъдството. Тук има повече линии, но две от тях са по-важни. Растениевъдството е най-горната линия. Присъстват 2000 и 2007 г. През 2000 г. съотношението между растениевъдство и животновъдство е почти изравнено – по 50%, а 2017 г. растениевъдството представлява около 70 и малко под 70%, а животновъдството представлява под 30%. Част се пада и на услугите, които не са включени в слайда. Това са относителни дялове. Като цяло, животновъдството в абсолютни стойности не губи свои позиции, но като относителен дял заради ръста, заради по-големия прогрес, който се отбелязва в растениевъдството, се забелязва това разслояване между двата основни отрасли. В растениевъдството водещи са зърнените култури. Те стартират от нива около 20%, а сега зърнопроизводството вече представлява около и малко над 30% от цялото земеделие. Това е по данни на Националния статистически институт.

Друг важен показател е делът на субсидиите във факторния доход в ЕС и България. Факторният доход представлява показател, включващ в себе си приходите от производство, субсидиите с приспаднати всички разходи за производство, с разходите за труд и за капитал. Това е брутният доход, който остава за земеделските производители. От дела на субсидиите от ОСП във

факторния доход в ЕС и България, се вижда, че България стартира през 2007 – 2008 г. от нива 15-20%, а в момента нивата, които заемат субсидиите във факторния доход, в България са около 35 и малко над 35%. В Европа се вижда, че от по-високи нива на дела на субсидиите във факторния доход – около 35%, намаляват на около 30%, почти се изравняват. В България и в ЕС делът на субсидиите е приблизително равен, като в ЕС намалява техният дял.

Колко е важно това? От една страна, всички знаем, че по-голямата част от субсидиите са директни плащания, чиято цел е да гарантират и подкрепят дохода на земеделския производител; от друга страна, самите субсидии влияят върху устойчивостта на земеделието, тъй като и сега си говорим колко е несигурна и самата политика. Когато делът на субсидиите е толкова висок, това създава и определени рискове, защото при едно изменение на политиката, непригодност и неадаптивност на земеделските производители може да ги изправи пред трудности в бъдеще. Затова идеята и целта на ЕС е да има еволюционна промяна, да няма рязка промяна, за да няма по-големи стресове в сектора и производството.

Подготвени са няколко слайда, които да въведат това, за което говорихме по първия раздел – националните сметки, общия поглед на земеделието, да бъдат показани по-важните елементи. В следващите слайдове в по-голяма конкретика ще се представят конкретни резултати в шестте специфични цели и главите, които са разгледани.

Първата от тях е свързана именно с доходите и основните индикатори, касаещи доходите. Динамика има в броя и размера на земеделските стопанства. Прави впечатление, вижда се червената линия, която показва средния размер на стопанство в хектар. България стартира от много по-ниски нива на площ на земеделската земя в стопанствата – от

приблизително 6 хектара през 2007 г. на вече над 20 хектара на стопанство през 2016 г. Годините, през които е правен този анализ, са от структурна анкета, която се провежда на всеки три години. Данните показват повече от три пъти увеличение за този 10-годишен период. В България средната земя на стопанство – това, което беше основен недостатък и преди, и малко след присъединяването ни към ЕС, беше средният размер на стопанствата. Дребното земеделие беше една от слабите страни, но през последните години средният размер на земята, с която разполагат, обработват и си служат стопанствата, вече е над средния размер в ЕС. Средно за ЕС е малко под 19 хектара на стопанство.

Друг важен индикатор, който показва структурата на земеделието и структурата на земеделските стопанства, е броят на земеделските стопанства по икономически размер. Тук са избрани три поредни години – 2010, 2013 и 2016 г. Прави впечатление като тенденция, че броят на стопанствата се редуцира чувствително и от 370 хил. общо стопанства, общо като преброяване на това, което отговаря на дефиницията на стопанство, съгласно статистическите критерии, ние отиваме на 201 хил. стопанства. Около 65% от тези стопанства са стопанства под 2000 евро. Големият въпрос е какви са тези стопанства и дали те отговарят, но те отговарят именно на статистическите критерии за стопанства. Минималните критерии, на които трябва да отговаря едно стопанство, е да има поне една животинска единица. Всички, които имат поне една животинска единица, отговарят на дефиницията за стопанство и те представляват от около 104 хил. стопанства около 65 хил. стопанства. Именно там се получава най-голямата редукция за периода 2010 – 2016 г.

Ако погледнем и другата таблица, свързана с броя бенефициенти, получили директни плащания, това вече са данни от разплащателната агенция,

това са стопанствата, които кандидатстват за директни плащания, годините са 2008 – 2017 г., се вижда, че варирането на броя на стопанствата е много по-малко. От 79 хил. през 2008 г. на 67 хил. стопанства са тези, които кандидатстват за директни плащания.

Ако се върнем към предишната таблица, можем да видим откъде идва тази разлика – имаме 200 хил. стопанства, а кандидатстват почти 70 хил. стопанства, се вижда, че тези 104 хил. стопанства, които са под 2000 евро, вероятно не отговарят на минималните критерии, не отговарят на изискванията за допустимост, за да кандидатстват. Именно тези 200 хил. стопанства, които фигурират номинално като стопанства, не отговарят на другите критерии за получаване на директни плащания, където знаете, че също има минимални изисквания.

Какво се получава? Отново се вижда, че около 60 и над 60% са стопанствата, които получават до 5000 евро. Средният размер на директните плащания, които получават тези стопанства, е малко под 2000 евро. Това е групата до 5000 евро.

Факторният доход на отработен час е един от най-важните показатели за земеделието. Прави се сравнение на факторния доход на отработен час в земеделието със средния за икономиката. Вижда се, че факторният доход в селското стопанство се измерва като сума от производствените приходи, плюс субсидиите с приспаднати всички разходи за производство, труд и капитал. Това е така наречената брутна печалба. Вижда се, че и в икономиката, и в селското стопанство като общо се наблюдава ръст. В селското стопанство след 2007 г. се наблюдава по-голям ръст, тъй като във факторния доход са включени субсидиите. Всички можете да си представите, ако извадим от дохода на земеделските производители 30%, както го видяхме, как би се отразило това и

как би паднал доходът на вложения труд в земеделието в сравнение с икономиката. Проблемите с работната сила, с производителността, с липсата на достатъчно интерес за заетост в земеделието са едни от големите недостатъци и се коренят в по-ниската доходност, която има в земеделието. Това обяснява защо има ОСП и защо продължава да бъде такова голямо финансирането и защо продължава да се отделя такова голямо значение на подпомагането в земеделието.

По отношение на нетния доход по специализация на стопанствата, статистически се работи с общо 7 или 8 групи стопанства. Те биват специализирани на база на тяхната основна икономическа дейност, на база на основните икономически показатели, откъдето идват 50% от доходите. Ако 50% от доходите се формират от дадено производство, то се води като специализирано производство.

Тук са ползвани данни от анкети основно на Системата за земеделска счетоводна информация (FADN) – службата, която се занимава със събирането на счетоводна информация от земеделските стопанства. В тези проучвания и анкета са изключени стопанствата под 2000 евро. Тя обхваща само стопанствата над 2000 евро. В българската извадка са включени около 2000 стопанства. През годините се вижда – от 2007, 2010, 2013 и 2016 г., че секторите, където се постига най-висок нетен доход, са специализирани в свине и птици, и в полски култури. Като цяло те се отличават значително и превишават с два до три пъти нетния доход в останалите групи стопанства.

Искам да обърна Вашето внимание към един друг показател, който показва този среден нетен доход на стопанствата по географско райониране. Това също има значение и също трябва да бъде взето предвид при следващото програмиране. То е общо за стопанствата. Избрали сме стопанства в по-

ниските необлагодетелствани райони. Ясно се вижда, че стопанствата в по-ниските райони през почти всички години – 2010, 2013, 2016 г. са с по-нисък нетен доход в сравнение със средните стопанства за страната. Това е напълно обяснимо. Видяхме в кои сектори, в кои стопанства с каква специализация има най-висока доходност – свине, птици и полски култури. Индустриалните производства на животновъдството в по-ниските райони почти не могат да бъдат открити. Проблемът при районирането е именно открояването на това разминаване или дивергенция, която съществува между планински и другите райони на страната.

Общо какво може да бъде обобщено от казаното дотук по целта, свързана с доходите? Продължава преструктурирането на земеделските стопанства, като то протича по-бързо в България в сравнение с много други страни. Това е напълно обяснимо. Знаете, че в България към 2000 г. имаше над 700 хил. стопанства, а вече говорим за 200 хил., а може би след 3 години ще говорим за 150 хил. и т.н. Този процес на преструктуриране на българското земеделие продължава.

Има значителни разлики по специализацията на стопанствата, както вече показахме: стопанствата с полски култури, свине и птици са със значително по-висок икономически размер от останалите.

По-ниската доходност в селското стопанство в сравнение със средните доходи от икономиката видяхме по отношение на критерия за факторния доход на труд. Нетният доход на стопанствата с (по-ниско) земеделие са значително по-ниски от средните за страната. Това показва проблемите и затрудненията, които изпитват онези райони и стопанства в земеделието, които са в необлагодетелстваните райони на страната.

По отношение на цел 2, свързана с конкурентоспособност и пазарна ориентация, в анализа, който сме направили, са включени 5 основни сектора, като сме се опитали да оценим конкурентоспособността именно на тези сектори на базата на методика, която обхваща производството и стойността, получавана в тези сектори на човек от населението, в сравнение със световните стандарти, достижения, нива и равнища.

По отношение на зърнопроизводството – един от значимите сектори в българското земеделие, анализът показва, че зърнопроизводството расте и е на високо ниво по отношение на конкурентоспособността, която включва производството и стойността, която дава отразяват на човек от населението в сравнение с останали свят.

По отношение на млякото, млечния сектор, установяваме, че конкурентоспособността при млякото намалява, обаче остава на нива около средните за световното равнище. Стойностната компонента има по-високи показатели. Това означава, че цената на млякото в България е по-висока, отколкото средната цена на млякото в световен мащаб, както и износните цени на българските млечни продукти в сравнение с износните цени на млечните продукти от света в България са по-високи. Това дава основания да се направи извод, че стойностната компонента е по-висока, което води до запазване нивата на конкурентоспособност на млякото в сравнение със средните в световен мащаб.

Конкурентоспособността на говеждото и свинското месо се определя като значително ниска, като при свинското месо има по-висока стойностна компонента. Именно ценово на вътрешния и на външния пазар има по-високи позиции по отношение цените на свинското месо.

Конкуентоспособността при птичето месо също е на средно световно равнище с почти изравнена производствена и стойностна компонента, които формират именно индекса на конкурентоспособността, който сме сложили и използвали, за да идентифицираме и кажем каква е конкурентоспособността ни по методиката, която сме използвали.

При зеленчукопроизводството има отстъпване на конкурентни позиции, но като цяло има запазване на средни показатели в глобален мащаб. Вариантите, през които варират цените, се дължат именно на производствената част, където се постигат по-големи вариации.

В конкурентоспособността при плодовете сме включили видове като ябълки, круши, тъй като групите са именно с оглед да намерим необходимата информация, показва, че тя е ниска в световен мащаб и стойностната компонента също е по-ниска.

Като цяло, българското земеделие, сравнено в световен мащаб, не изглежда лошо, изглежда на нива приблизително, дори на места по-високо от световните. Ако го сравняваме с европейското земеделие, нещата не са така позитивни, но пък това е процес на работа и на допълнителни усилия, които трябва да бъдат предприемани, и в секторите, където има отстъпление, резултатите да могат да бъдат подобрени.

Значението на външния търговски оборот със селскостопански стоки в милиони евро. Безспорно след 2007 г. приемането ни в ЕС дава сериозен тласък на външната ни търговия. Търговският ни оборот се повишава близо два пъти, като търговският износ расте с по-бързи темпове и с по-голяма скорост, отколкото вносът. България и българското земеделие е един от отраслите, където имаме положително търговско салдо, като може да се види, че около 16% през 2017, а през 2016 г. и повече, около 15 % от търговията на България

със селскостопански стоки, като имаме предвид, че формира около 4% от БВП, се вижда колко голямо значение има земеделието за икономиката на страната.

В общия внос има приблизително запазване на едни и същи нива около 10%. България внася много повече други суровини, материали и продукти от икономиката и за потребителски нужди, отколкото в земеделието.

Относно индекса на цените за производствените и инвестиционните разходи в селското стопанство, съпоставени със страни като Франция, Полша, Гърция и ЕС-28, се вижда, че между 2007 и 2008 г. се забелязва чувствително увеличение на цените, използвани в земеделието във всички страни. В България след 2007 г. се вижда, че темпът на ръст на цените е доста по-висок, отколкото в другите европейски страни, с които е съпоставена. След 2016 – 2017 г. се вижда, че България отново слиза по отношение на индекса на цените; ръстът на цените за материали и инвестиции, на капиталовите разходи, намалява. Това, което се очертава като практика, тенденция, като подход, възприет и от страна на земеделието и земеделските производители, е стремежът за минимизирането на разходите за производство.

Друг показател, който сме подбрали, е дялът на брутната продукция и брутната добавена стойност от животновъдството. Вече казахме, че между 2007 и 2016 г. дялът на животновъдството намалява от 45% до към 27 – 28%. Вижда се, че добавената стойност е по-ниска, отколкото брутната продукция. Едната от причините и обясненията защо животновъдството изпитва трудности и има регрес през годините, е именно неговата по-ниска възвръщаемост. Идеалният случай е когато двете стойности – на брутната продукция и на добавената стойност, съвпадат. Когато обаче добавената стойност е по-ниска, отколкото е брутната продукция, това означава, че разходите в животновъдството са по-високи. Именно тази по-ниска

възвръщаемост и по-ниска печалба, която се формира в животновъдството, и резултатът, който се получава, е едната от причините да се наблюдава регрес и спад в този сектор.

Изводите, които могат да бъдат направени дотук, са, че износните цени на селскостопанската продукция се увеличават плавно с членството ни в ЕС. Преобладаващата част от брутната продукция, както вече казах, е предназначена за износ. Има потенциалът на местното производство на основни продукти за вътрешния пазар. Едната от възможностите, които има българското земеделие, е именно концентрацията, особено в такива сектори, които наричаме чувствителни. Това продължава да бъде вътрешният пазар. В България делът на местната продукция в основни сектори като мляко, месо, плодове и зеленчуци, тук не сме го показали като данни и факти, но голяма част от този вътрешен пазар се дължи именно от вносната продукция. На възвръщането на позициите на самия вътрешен пазар може да се гледа като на една от възможностите за развитие на тези сектори, където има проблеми към момента.

Недостатъчна възвръщаемост и доходност в животновъдството и други чувствителни сектори е причина за слабия интерес към тях. Това е един от изводите ни.

Ефективността на производството там остава под средната за ЕС. По-добра ефективност при използване на капитала. Ако се видят разходите за капитал и за амортизация, разходите в българското земеделие са по-ниски в сравнение със страните от ЕС. В ЕС, когато се погледне факторната доходност, която е брутната печалба с приспаднати разходи за капитал, единият от големите проблеми на европейските страни в земеделието е, че имат много по-големи разходи за капитал, много по-големи цени за направени инвестиции

през годините, които водят тези високи амортизационни отчисления да се отразяват на тяхната факторна доходност. Българското земеделие по отношение на факторния доход, когато се сведе на ниво факторен доход, се вижда, че българското земеделие стои се доближава до позиции на места дори по-високо, отколкото много страни в ЕС.

Ефективността на производството остава под средната за ЕС по отношение на вложени разходи и получени резултати, като има по-добра използваемост и ефективност при използване на капитала, защото в някаква степен българското земеделие изостава в инвестиционно и капиталово обезпечение.

Факторната производителност нараства с по-бавни темпове, отколкото нараства в много от страните на ЕС, което също показва потенциал за увеличение и подобрене.

По отношение на третата цел, свързана с веригата на стойността, тук са разгледани моментите каква е връзката между земеделието, преработвателната индустрия, търговията. Избрани са два сектора за показване по отношение добавената стойност по веригата на стойността. Тук са производство, търговия, преработка. Самите линии представляват процентът, който формира всяка една от тези три вертикални нива. От това се вижда, че в зърнопроизводството делът на фермерското производство е около 50%, а пък преработката представлява около 35% и около 15% се пада на търговията с хляб и хлебни изделия.

По отношение веригата на сектор „Плодове и зеленчуци” се вижда, че тук делът на самото производство е около 41%, продължава, но вече доста по-ниско, отколкото в предходния сектор. Делът тук на търговията представлява около 23% от добавената стойност по веригата.

Единият от моментите, на които се опитва да обърне внимание ЕК, е именно асиметрията на цените, доколкото земеделските производители са равнопоставени в преговорните, договорните и бизнес отношенията си с останалите участници по веригата. Това се измерва именно с асиметрията на цените. Знае се, че асиметрията на цените заема стойности от нула до единица. При стойност нула липсва асиметрия, което означава, че изменението на едните цени, съпоставени с цените нагоре по веригата, вървят синхронно, заедно, вървят в същите пропорции, с които се изменят едната и другата цена. Единица означава, че цените коренно се различават, или че ако цените на земеделските производители намаляват, цените за крайния потребител в търговската мрежа или в преработката се увеличават, което е пълна асиметрия.

По отношение на това как са съпоставени цените по веригата на стойността, изброени са конкретни продукти: зърно, мляко, телешко месо, зеленчуци и плодове. Вижда се, че между изходните цени на едро и на дребно асиметрията варира, относително висока е. Тази висока асиметрия обикновено е в ущърб на земеделските производители, тъй като именно те остават губещи от това преразпределение, което прави ценовият механизъм. Колкото е по-висока една асиметрия, толкова повече земеделските производители биват оцелявани, когато цената расте. Когато пък цената намалява, намалява с много по-големи темпове при земеделския производител. Това преразпределение, което се получава и е отнемане на доход от земеделските производители, остава в тях.

Ниво на организираност на земеделските производители през годините. Като цяло, не е тайна за никой и е общоизвестно, че нивото на организираност на българското земеделие продължава да бъде ниско, независимо че между 2007 и 2017 г. има положителни тенденции, но като цяло

в оборота, който се получава, стойността на реализираната продукция е много малка на фона на обема на продукцията в земеделието. През 2017 г. – около 7 млн. лв.

В заключение можем да обобщим, че намалява дялът на земеделската продукция в добавената стойност в сектор „Плодове и зеленчуци” и значителен дял на търговията в сектор с по-висока добавена стойност. Вижда се, че където има по-голяма сезонност, има много по-голям интензитет и по отношение спецификата на продукцията, именно там се наблюдава по-нисък дял на земеделското производство в цялата верига на добавена стойност. Влошен пазарен достъп на малките и средни земеделски производители е именно липсата на достатъчна организираност при тях, което се оказва проблем пред пазарната реализация и достъп.

Недостиг на местна суровина за преработвателната промишленост в секторите „Мляко”, „Плодове и зеленчуци”, „Червено месо”. В много от предприятията, които функционират с тях, натоварването на капацитета е много по-ниско и това води до неефективност на производството при тях, което се явява по-нататък като последствие за конкурентоспособността.

Споменахме ниското ниво на организираност на земеделските производители и високата ценова асиметрия между изкупните цени и останалите цени по веригата на храните и силно редуциран дял на изкупните цени в цените на дребно.

По отношение на цел 7, свързана със заетост и млади земеделски производители, ситуацията е следната. Тук се вижда добавената стойност в земеделието на една годишна работна единица по страни. Факт е, че България по отношение използването на труда и на добавената стойност в земеделието на една годишна работна единица не стои толкова лошо. Полша има по-ниска

добавена стойност в земеделието на годишна работна единица в евро в сравнение с България. Като цяло, най-високо е във Франция, където на една годишна работна единица се формират около 40 хил. евро, в България – към 7-8 хил. евро през 2017 г.

Вижда се, че безспорно има увеличение през годините, като то се дължи основно на значителното съкращаване на работната сила, процесите на реструктуриране, намаляване на броя на стопанствата водят след себе си намаляване на вложения труд в земеделието, което респективно води до увеличаване на добавената стойност на вложения труд в земеделието.

Възрастовата структура на земеделските стопани в България и страните от ЕС между 2007 и 2016 г. Прави впечатление подобрението в България по отношение на младите земеделски производители. Това са производителите до 39-годишна възраст. 7 или 8% към 2007 г., към 2016 г. – 14%. Вижда се, че по дял на младите фермери между България и ЕС настъпва промяна и към 2016 г. имаме почти изравнени показатели по отношение на възрастова структура. България и ЕС почти не се различават по процесите, които протичат, дори по отношение навлизането и оставането на млади хора до 39-годишна възраст в земеделието в България те представляват по-голям процент, отколкото в останалите европейски страни, където техният процент е около 11%.

По отношение на квалификационната и образователната структура на управителите на земеделски стопанства в България и ЕС, дялът на хората, заети в земеделието, с по-малко от основно и с основно и прогимназиално образование, преобладава. Макар че техният дял намалява през 2007 – 2016 г., продължава да бъде доминиращ и през 2016 г. те представляват 72% от заетите и мениджърите, а в ЕС-27 са около 54%. Това идва за сметка на тези със средно

образование или аналогично на средно образователно равнище. Вижда се, че тук, макар да има известно подобрене, продължаваме да изоставаме. Тук са необходими мерки и дейности, свързани с подобряване на квалификацията, защото част от по-ниската производителност, другите проблеми, които имаме, въобще изпитването на трудности в земеделието са свързани и с образованието.

Как се разпределят и къде е основната част и основният интерес при младите земеделски производители между 2007 и 2016 г.? Вижда се, че увеличението при младите земеделски производители, младите фермери, управители, основно се състои в два сектора, свързани с плодове и зеленчуци, където има над 3-4 пъти увеличение на интереса на млади фермери към тези сектори, където се насочва основната част от тях и продължава интересът към зърнопроизводството, където между 2007 и 2016 г. техният брой също се увеличава над два пъти.

Какви изводи могат да бъдат направени тук? Ниската производителност на труда продължава да бъде един от проблемите в българското земеделие. Ниска степен на привлекателност и условия на труд на отрасъла и условията на труд в селските райони са едната от причините за отлива и за изпитването на недостиг, на проблеми и трудности с намирането и осигуряването на работна ръка в земеделието. Продължава ниското равнище на механизация и автоматизация. Казахме, че имаме някаква капиталова ефективност, което се дължи на това, че българското земеделие продължава да бъде недоокомплектовано и с недостатъчна капиталова осигуреност в сравнение със средните показатели на развитите страни на ЕС.

Относително ниското равнище на земеделски доходи вече го видяхме.

Стенографски протокол от срещата между Министерството на земеделието, храните и горите и бранша за обсъждане на новата ОСП, проведена на 25.07.2019 г.

Липсата на достатъчно квалифицирана работна ръка.

Ограничен достъп до кредити – това основно се касае до младите фермери.

Направен е извод и е установено, че за трайно и устойчиво развитие на младите стопанства положително влияние имат специфичните мерки, което по-силно е изразено при местните и потомствени фермери. Именно младите фермери, които идват и произхождат от селски региони, от фермерски семейства, при тях резултатите, които се постигат, са много по-добри в сравнение с млади производители, които или започват отначало, или идват неподготвени и стартират занимания и дейност в земеделието.

По отношение на следващата цел, обхваната в анализа „Храни и здраве”, са включени няколко показателя по отношение на здраве и хуманно отношение към животните. Прилага се мярка за държавно подпомагане за хуманно отношение при свине и птици. Вижда се, че броят на обхванатите животни по тази мярка в сравнение с цялото поголовие или стадо на свине и птици е сравнително високо, много по-високо е при свинете, отколкото при птиците.

При продажбата на ветеринарни антимикробни препарати индикаторите, които трябва да бъдат проследени, които са задължителни и се следят, включени в списъка на контекст индикаторите, се вижда, че в България продажбата на ветеринарни и антимикробни препарати се увеличава за периода между 2011 и 2016 г., като това увеличение е почти около 60%. България се нарежда до страните, където използването на ветеринарни препарати е много по-високо, отколкото в много страни от ЕС.

По отношение качеството на храненето, според един от глобалните food security индекс България е под средното равнище на ЕС по отношение

качеството и безопасността на храните, малко по-ниско в сравнение със страните от ЕС. Нивото на консумация на протеини и свежи плодове от българските потребители, пак по данни на Евростат, е значително под средното за ЕС. Всичко това говори както за качеството на храните, така и за качеството на живот и на хранене.

Отбелязва се, че има повишаване доверието на българските потребители към употреба на храни с доказано качество от специализирани държавни и други акредитирани независими органи.

Все повече потребители търсят традиционните български продукти.

Недоверието на потребителите към голяма част от храните е главно поради неправилното етикетирание и използването на нездравословни съставки основно при млечните и месните продукти. Това е на базата на анализи и наблюдения, които сме направили.

В тази дейност е включено освен хуманното отношение, биологичното земеделие, качеството на хранене.

По отношение на биологичното земеделие се вижда след 2007 г. много силно и рязко увеличаване на площите с биологично производство. Ако за ЕС това е средно около 7%, в България е около 3% от използваната земеделска площ. Вижда се, че независимо от увеличението на площите със земеделска екопродукция, България е по-ниско, но безспорно това е едно от направленията в земеделието, което се развива с укорени темпове.

По отношение на биологичното животновъдство също се постигат резултати. Има увеличение на поголовието между 2007 и 2016 г., така че едно от постиженията, които са направени през двата програмни периода – първият и сегашният, е именно в биологичното производство, което присъства в България все по-осезаемо.

Данни на площите в преход от цялата площ с биологично земеделие. Вижда се, че в България по отношение на площите в преход към биологично земеделие са по-високи, отколкото в други европейски страни. Като процент в България към 2017 г. те представляват около 60%. В останалите европейски страни това производство е средно около 30-40%, което може да бъде обяснено с ускореното развитие, което изисква и определено време за конвергиране.

Някои площи с предпочитани култури в биологичното земеделие. Прави впечатление, че това са ароматни медицински култури и растения, и плодове и ядки, които имат по-сериозно присъствие в структурата на биологичните площи.

Като тзкаключение, което може да бъде изведено от казаното до момента, нараства нивото на закупените пестициди и азоти торове. Наблюдава се небалансирано торене, което се отразява основно при фосфорния баланс. Той се наблюдава при агроекологичните индикатори, че има влошаване на ситуацията.

Растат количествата и продадените, и вероятно използваните ветеринарни и антимикробни средства. Превишението е почти над 2 пъти над реалното в ЕС.

Идентифицират се остатъчни количества от пестициди над максималните допустими граници, като това е установено при храните внос от трети страни.

Има нарастващ интерес на селскостопанските производители към биологичното земеделие.

Стимулирането на биологичните площи и производители. Определено плащанията за биологично производство са голям и съществен стимул за неговото развитие. Виждаме обаче, че има необходимост от

Стенографски протокол от срещата между Министерството на земеделието, храните и горите и бранша за обсъждане на новата ОСП, проведена на 25.07.2019 г.

засилване ефектите по остта произведена продукция – реализация, за да може ефектите от развитието на това направление да бъдат по-осезаеми и почувствителни.

Последната цел от петте плюс хоризонталната цел, както се нарича, свързана с модернизация на сектора чрез знания, иновации и цифровизация, малко факти и индикатори и за нея.

По отношение на заетите в научните изследвания и развойната дейност в България общо взето се вижда, че намаляват заетите в областта на научните изследвания в селскостопанските науки. Вижда се, че между 2007 г., която е взета като база, към 2017 г. има намаление с около 20%.

По отношение на разходите за научни изследвания и развойна дейност и за селскостопански науки се вижда, че има намаление на правените разходи. Основната част от разходите за научни изследвания и развойна дейност са публични средства и те намаляват като процент, като дял с почти 2 до 1% от брутната добавена стойност.

Брой и финансова осигуреност на учените в Селскостопанска академия (ССА). Тук разходите на един учен не растат, но растат заради намаляването на броя на учените и запазването на нивата на финансиране, но като цяло капиталовите разходи за наука в ССА са на много, много ниски равнища, което затруднява изпълнението на научноизследователска и развойна дейност.

Участващи във формално и неформално образование и обучение в селските райони, между България, Полша, Франция и средно за ЕС се вижда, че в България, която е в контраст с останалите европейски страни, че намалява делът на участващите във формално и неформално образование и обучение в селските райони. Във всички останали страни, във Франция, в Полша, средно

за ЕС се увеличава броят на обучаваните, а в България намалява като процент. Тук казахме, че нивото на управителите, на заетите в земеделието като образователно ниво е по-ниско, което се допълва и от по-ниското ниво на обучение и на допълнителна квалификация.

Най-голямата част от консултираните лица от Националната служба за съвети в земеделието според размера на стопанствата са именно такива, които са по-малко от 2000 евро. Те представляват повече от половината консултирани стопанства от Службата, чийто основен профил и предназначение е да обслужва и консултира онези, които имат по-малък достъп до консултантска и експертна помощ.

Степен на внедряване от земеделските производители на различни видове иновации. Информацията тук е чрез анкетно проучване. Наред с нашата работа по събирането на статистическа информация, по събирането на други официални източници и данни е правено и анкетно проучване там, където трябва да запълним празнините от липсата на информация. Идентифицираното като проблем, който представлява най-голям дял, са нивата на консултантски съвети, нова информация, нови сортове. Навсякъде преобладава незадоволително равнище, особено там, където говорим за нови форми на организираност и маркетинг, дигитални услуги, интернет и софтуер. Там се наблюдават незадоволителни равнища, които са посочени нашите респонденти. По отношение на нова информация, контакт, консултации и съвети се вижда, че положението е доста по-добро и може да се определи като задоволително.

Като заключение, за системата на знания, иновации и дигитализация в селското стопанство няма достатъчно пълна и точна информация. Това до голяма степен затрудни цялото изследване и именно затова се прибегна до

събирането на анкетна информация и до други проучвания именно с цел запълването на тази липса на информация.

Финансовата, материалната и кадровата осигуреност на аграрната научна дейност изостава в сравнение с европейските стандарти, като най-значително е финансирането, което идва по линия на публичния сектор, на държавата, и е много по-малък дялът на частния сектор при финансирането на изследвания и научни разработки в специализираните аграрни университети и институти.

В обучението на мениджърите и фермерите, живеещи в селските райони на България, имаме изоставане в сравнение с ЕС.

Броят на консултациите на Службата за съвети в земеделието се удвоява, като най-голямата част от консултираните са лица, които още не създали стопанства, или малки по размери и по пазари производители.

Другото, което прави впечатление, но не е чудно и изненадващо, е, че съществува значителна диференциация в достъпа и внедряването на иновации от различен тип стопанства с различен юридически тип и размер в отделните подсектори на отрасъла и райони на страната, което също трябва да бъде взето предвид. Големите стопанства, стопанствата, които са икономически и финансово добре осигурени, имат много по-големи възможности, както и по райони на страната тези в планинските райони именно заради тяхната доходност и мащаби имат по-нисък достъп до информация, технологии, нови технологии за внедряване при тях.

Благодаря на всички за вниманието и търпението. Тук съм за отговори и дискусии. *(Ръкопляскания.)*

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте, дойде време за дискусията и Вашите въпроси.

КОСТАДИН КОСТАДИНОВ (Национална асоциация на зърнопроизводителите): Благодарим на господин Иванов за представения SWOT анализ. Ще бъде ли възможно тази информация да бъде предоставена на браншовете, да го разгледаме обстойно, защото така на слайдове и отгоре-отгоре думи, голяма част от нас не разбрахме нищо. *(Смях, оживление.)* Ще бъде ли възможно след това да обсъдим анализа сектор по сектор, защото сега не можахме да вникнем в различните фрази. За мен имаше няколко неща, които не си кореспондират с практиката, някои твърдения за брой производители и т.н.

Интересува ни откъде тръгва изходната информация. Има съществуващ проблем – големият брой производители, които наричаме нерегистрирани или с една животинска единица в задния двор. Затова искаме този SWOT анализ да бъде предоставен на бранша, да го разгледаме обстойно, след което си направим среща и да го обсъдим – всеки бранш поотделно с господин Иванов.

БОЖИДАР ИВАНОВ: Нямам нищо против. *(Смях, оживление.)*

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Първо, презентациите ще бъдат качени.

Второ, както Мария Христова Ви представи по-рано, е създадена координационна група в Министерството. В момента тя минава цели по цели SWOT анализа и на мейла, за който стана дума по-рано, ще можете да давате Вашите бележки по него. Разбира се, това е началото на съвместната дискусия, така че ще може.

Заповядайте.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Благодаря за това уточнение. Само един въпрос, защото преди малко в презентацията се каза, че браншовите организации били

в частна полза. Нали няма да забравите, че кооперациите не сме регистрирани като неправителствени организации? Все пак да участваме в работните групи с обхват 12-13% от общото земеделие в България. Това, първо.

Благодаря за изнесените вече данни, които според мен трябваше да бъдат представени на доста по-ранен етап, и то по-обхватно, защото това все пак е презентация, която не изчерпва целия анали. Имайки предвид срещите, които направихме до момента, от бранша претендирахме да имаме данните, за да направим последваща оценка на SWOT анализа. Това не е целият SWOT анализ. Това е практика на целия ЕС, дори по еврофондовете тук има много хора от Министерството, които се занимават с това, които са работили в Министерството, това е правилото на 4 очи. Методиката е такава, че се прави даден анализ, след което със същите данни друг екип прави оценка на тези данни, за да може да потвърди, отхвърли или допълни дадения анализ. Ние не направихме това, затова се солидаризирам с колегите от Националната асоциация на зърнопроизводителите, че според мен Вие сте вложили много труд. В презентациите виждам, че вече има данни и критерии, по които може да се мери. Затова ми се струва, че е наложителна последваща среща не заради друго, защото различните браншове и различните гледни точки могат да се сетят за други проблематики на базата на данните.

Молбата ми е следната: нека направим още едно обсъждане. Не затваряйте още SWOT анализа, за да може той да бъде дообогатен и ние на практика да си свършим работата, допълвайки или не допълвайки, или отхвърляйки дадените данни, защото SWOT анализът на практика не се прави без емпирични данни. Това е отбелязката ми.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

И преди малко казах на господин Костадинов, направих коментар, че в момента SWOT анализът, това, което е предадено от Института, се разглежда на вътрешната група дали са спазени изискванията по задание, дали всички поискани и нужни данни се съдържат в SWOT анализа и сме направили групи по цели. След това в рамките на тематичната работна група ще се правят обсъждания.

МИНИСТЪР ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА: Уважаеми колеги, нека да съберем въпросите и ще отговоря на всеки един от тях, защото някои се повтарят. Иначе много ще се разводним. Записваме ги.

ГЕРГАНА АНДРЕЕВА (изпълнителен директор на Национална асоциация „Етерични масла, парфюмерия и козметика): Заместник-министър Кръстева вече каза, че ще се провеждат тези тематични срещи, така че ще имаме възможност да предоставим забележките си по така предоставените данни в този SWOT анализ, защото имаме такива.

С цялото ми уважение към колегите зърнопроизводители, и те са свидетели, че през последните две години има много сериозно изменение в структурата на насажденията в Северна България, които доскоро бяха типични за производството на зърно. Сега там се отглежда лавандула на над 100 хил. дка.

Бих искала да имате предвид това и в информацията, която ще бъде включена в SWOT анализа, да се включат и данните от 2018 г., и от настоящата година, защото в тази сфера има много динамични изменения.

Споделих и със заместник-министър Маринов при последната ни среща миналата седмица, че информацията, която е в момента на сайта на Министерството, свързана с актуалните площи, на които се отглеждат етерично-маслени култури, не е актуална. Това е факт. Информацията се взема

от официалната статистика, в която, за съжаление, отсъстват голяма част от нерегистрираните дребни стопанства. Само за пример: за маслодайната роза несъответствието е около 6 хил. дка. Посоченото е 37 хил. дка за 2018 г., а към момента неофициалната статистика е за над 43 хил. дка.

Присъединявам се към колегите и апелирам това, което ние имаме като информация, да бъде взето предвид в информацията, която ще залегне в окончателния вид на SWOT анализа. Благодаря.

МИНИСТЪР ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА: Колеги, моля за експедитивност. Който иска да вземе думата, има микрофони. *(Шум, реплики.)*

ГЕРГАНА АНДРЕЕВА: Аз за втори път вземам думата, но трябва и съм длъжна от името на асоциацията, която представлявам.

Съгласна съм с колегата от зърнопроизводителите, че наистина трябва да работим по сектори и направления. Аз лично не чух много за козевъдство и овцевъдство, а общо за животновъдството. Бих искала да чуете някои данни от наша гладна точка. Миналата година беше доста динамична за нас. Тогава събрахме информация назад в годините какво се е случило с дребното преживно животновъдство. България влиза в ЕС през 2007 г. с 2 млн. 100 бр. дребни преживни животни. През това време до 2020 г. ще влязат около 20 млрд. лв. в селското стопанство на България. В това време обаче броят на дребните преживни животни в страната намалява. Това означава, че интересът към това производство го няма. То се свива, намалява. Към момента са около 1 млн. 500 хил. дребните преживни животни в страната. Производството на мляко и млечни продукти също намалява. Цената на пазара също е много критична.

В това време, въпреки милиардите, влезли в селското стопанство на страната, към момента в секторите „Овцевъдство и козевъдство” може би 90%

от колегите доят ръчно. Това означава и че европейските пари за модернизация хич не са достигнали до тях и ставаме свидетели на този интерес, който има у хората. Само преди дни, на 3 юли беше открит прием за държавна помощ точно за механизация в малките и средните стопанства. За два дни бюджетът беше изчерпан. Следователно имаме нужда от средства и трябва детайлно по направления „Въдства” да се работи и мисли. Благодаря.

НАНЬО НАНЕВ: Уважаема госпожо Министър, колеги! С внимание изслушах експозето на колегата. Аз бях в течение на подготовката на този материал. Почувствах се поканен от интернет страницата на МЗХГ и затова присъствам днес. С удоволствие бих се включил на следващия етап да подпомогна обобщението на материала, вземането на решения, предложенията и мерките, които най-накрая трябва да се вземат, за да се формира съответно планът, да се направят стратегическите потребности.

Още веднъж благодаря за огромния труд, който се направи от Института по икономика, и на всички колеги. Бях в течение на срещите, които се проведоха между браншовите асоциации.

Още веднъж благодаря, госпожо Танева. На Ваше разположение съм.

АЛБЕНА СИМЕОНОВА (Българска асоциация „Биопродукти”): Здравейте! Този SWOT анализ е значително по-добър от предишния, представен при предишния програмен период, който беше изключително постен и нямаше почти никаква информация. Радвам се, макар че не мога да кажа съвсем задълбочено, но сте се постарали да анализирате какво се случва в биосектора.

Виждаме, че ЕК обръща сериозно внимание на диверсификацията в производството на територията на Европа. Обръща особено внимание на производителите, произвеждащи здравословна храна и грижещи се за околната

среда. Нашата сериозна препоръка е в следващия програмен период и от българска страна да се обърне достатъчно внимание на биологичното производство, тъй като знаете, че средствата за биопроизводство свършиха по една или друга причина. В SWOT анализа на всяка цена добавете – ние можем да Ви дадем информация, разбира се, има я и в МЗХГ, че българското биопроизводство през последните 7 години може да се е увеличило в някаква прогресия, но през последната година биопроизводителите са със 700-800 по-малко. Това е резултат на това, че свършиха средствата и някак си негативното отношение към българския биопроизводител, насадено не и без помощта на държавата.

Това, което трябва да направим, е заедно – мисля, че сме тръгнали нататък, но бъдещето е в биопроизводството, след като има страни, където то е 25%, 30%, а в България целта до 2013 г. беше да е 8%, в момента е не повече от 5 – 5,2%. Това бихме Ви препоръчали.

Можем да Ви предоставим информация. Нашите колеги от фондация „Биовселена” разполагат с такава. Те правят сериозен анализ. От Агроекологичния център на Аграрния университет, които също са наши партньори, също може да се вземе хубава информация.

Моята колежка от Българска асоциация „Биопродукти” би искала да добави за изключването на градските общини от Програмата за развитие на селските райони. Това също бихме искали да препоръчаме. Тя ще го добави.

ЕЛИ ИЛИЕВА (Българска асоциация „Биопродукти”): Искам да попитам има ли някакъв начин да се премахне това региониране на селски общини. Не е нужно да Ви казвам, че може би Враца е най-пропадналият град в България. *(Смях, оживление.)*

МИНИСТЪР ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА: Е, как?! Във Вашия край са едни от знаковите земеделски производители на България, недейте така!

ЕЛИ ИЛИЕВА: Искам да кажа, че това не е селска община, а има вече и села, в които няма вече и бездомни кучета – толкова е обезлюдено. Затова имам молба да се обърне този SWOT анализ, да се види какви доходи има в общините и по какъв начин може да се поправи това нещо, да се включи Враца да е селска община, Кюстендил, Смолян, Троян.

МИНИСТЪР ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА: Разбрах въпроса, ще обясня после дефиницията за селски район и нейното приложение.

Има ли други въпроси към автора на анализа?

Ако няма, нека той първо да отговори на въпросите, които Вие поставихте във връзка със статистическите данни и да обясни какви трябва да бъдат източниците на информация, на какво тя трябва да отговаря, за да може всеки да е наясно как може тя да повлияе върху този анализ.

БОЖИДАР ИВАНОВ: Това е вечен въпрос. Аз се занимавам от 15 години с изследвания и при всички срещи и дискусии статистиката е под обстрел, аз много добре го разбирам.

По принцип ние следваме това, което е разписано в европейските инструкции като база данни. Сами разбирате, че статистическият план и този анализ трябва да бъде съпоставим с анализите на всички останали страни, защото не може да се прави ОСП, ако всички страни имат различни бази данни, които ползват. Има си официални статистически източници, на които ние винаги трябва да се опираме, за да може след това и в ЕК, и другаде данните и резултатите да бъдат съпоставени. Неслучайно има Евростат и неслучайно една от хармонизациите, които България е постигнала при членството, е

именно хармонизиране на методиката и начина, по който се събират данните и се обобщават.

Един от източниците, който е задължителен, е Евростат, официалните статистически източници, Националният статистически институт, Министерството на земеделието, храните и горите, където е агростатистиката, където се събира основната част от информацията и данните, свързани със земеделието.

В същото време ЕК си дава сметка, че голяма част от нуждите ще опрат и до информация, която я няма в официалните статистически източници. Тя дава възможност да се направят и анкетни проучвания, както ние сме направили по отношение на дигитализация, иновации. Това са сравнително нови теми, в Евростат още не са разработени тези рубрики. Събирали сме анкетни проучвания. Не е проблем да се включат и други данни, но всички цитирани данни трябва да имат източник. Много добре разбирате, че под данните трябва да бъде изписано кой е източникът, доколко е представителен и доколко изводите, които се правят от този източник, могат да бъдат представителни и релевантни. Именно това е голямото затруднение. Не е проблем да вземем някакви данни, но трябва да бъдат ясно разписани и цитирани, че това са данните от еди-къде си и после доколко ще бъдат признати и от Вас, и от другите експерти и органи. Видяхте, че този стратегически план има осем месеца да се разглежда от ЕК и данните трябва да бъдат внимателно подбрани.

Ние сме отворени. Правихме такива събирания с бранша, имали са възможност да ни предоставят данни, но сме събрали всичко, което е налично, разписано с източник на данните. Много е трудно от източника на данните, от представителността на данните да се правят генерални изводи. Трябва да се

знае, че генерални изводи могат да се правят тогава, когато има официална статистическа информация, за която казваме, че това е представителна информация и покрива целия отрасъл, целия сектор или отделни направления.

Сега чухме госпожата която каза, че 37 хил. дка са по статистика розите, а 43 хил. са по наши наблюдения. Може и да са 43, може да са 42, може да са 45, но как може да се цитира такова нещо?! Можем ли да цитираме госпожата? (*Шум, реплики.*) Тя каза, че са 43 хил. дка.

ГЕРГАНА АНДРЕЕВА: Дали нашата браншова организация, която е национално представителна, може да бъде източник на информация?

БОЖИДАР ИВАНОВ: Ако тя някъде е публикувала тези данни, ако някъде е налична, ако се подписва под истинността. Нали си представяте, че ще има други, които ще кажат, че това не е така?!

ГЕРГАНА АНДРЕЕВА: Веднага давам пример: няма статистика – това е официална позиция на МФ, от Агенция „Митници” за количества българско розово масло. Защо? Защото българското розово масло е в един митнически код с всички етерично-маслени култури. Работим по европейската номенклатура и тарифна система, знаете, там сме с един митнически код, тоест когато липсва такава информация, кой е източникът? Какво не се произвежда – нула или няма? Откъде?! Как този продукт ще липсва? Питам как ще добиете информация.

БОЖИДАР ИВАНОВ: Аз напълно разбирам, но сега според Вас, ако са 37 или 43, това променя ли качествено нещо? Да, динамиката е важна, за нас е много важна динамиката, а не дали са 37 или 43. Безспорно през последните 2-3 години има увеличение, което Вие казахте. Това са важните неща. От тях можем да направим изводи. Дали са 37, дали са 43? Важни са числата, ако водят до качествено изменение.

ГЕРГАНА АНДРЕЕВА: Водят до качествено изменение. И тогава това е приоритетен отрасъл, тоест има ръст, има промяна от предходния програмен период на ОСП, когато този поминък, тази индустрия не е била включена и не е била приоритетна.

БОЖИДАР ИВАНОВ: Но и при 37 хил. дка си има ръст. Ако сме стартирали от 25 хил. дка и е станала 37...

ГЕРГАНА АНДРЕЕВА: Но ако не е отразена, как ще стане да се промени положението?

БОЖИДАР ИВАНОВ: Отразено е, отразено е в площите, в статистиката го има като площи. Но сега Вие казвате, че не са 37 хил. дка, а са 43 хил. дка. Не знам, може да са 43 хил. дка.

МИНИСТЪР ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА: Уважаеми колеги, позволете въз основа на направените предложения да направя кратък коментар и да Ви предложа решение как да продължим оттук насетне по отношение на дебата.

Първо, да кажа, че това представяне е второ и то е преработено въз основа на Ваши препоръки след първото представяне на работния вариант от първата част на SWOT анализа, станал преди сегашното ми встъпване в длъжност. Колегите бяха систематизирали всичко и следва при всички случаи част от бележките да са отразени.

Второ, което искам да кажа по повод на Вашите въпроси и по отношение на статистиката. Сами разбирате, че ние да изготвим анализ, въз основа на който ясно да идентифицираме нуждите си, няма как да почива на източник на информация, само в животновъдството има 67 регистрирани организации и явяващи се на съвети и всеки мислейки и давайки определени цифри. Това е несериозно. Отивайки в тази посока, ние обричаме на практика на провал това, което сме тръгнали да правим. Това трябва да го кажем ясно.

Когато ми бе докладвано каква е основната тема на първия работен представен проект, че базата данни, с която се е работило по анализа, по агростатистиката се е работило с 200 хил. стопанства, ние казахме, че за целите на програмирането наистина трябва да изключим тези стопанства, които са тип лично стопанство и те не участват изобщо във формирането на земеделския доход като бизнес в България и използвахме за паралелна база данни данните от СЕПП – от директните плащания и обвързаната подкрепа. Това беше именно с цел да направим по-реалистичен анализа. Казвам го в общ план, в детайли той може да го каже. Това беше след първата Ви сбирка. Дори тук има още неща за отразяване по отношение анализа на обвързаната подкрепа и влиянието ѝ върху плодове и зеленчуци. Аз не го видях представено днес. Тези анализи довършихме тази седмица, така че те ще Ви бъдат предоставени и там много ясно ще се види влиянието на обвързаната подкрепа върху секторите „Плодове”, „Зеленчуци” и „Животновъдство”, за дохода от тези дейности и за структурата на тези стопанства. Това трябва да се довърши. Тук Вергиния Кръстева и колегите от екипа достатъчно пълно и добре са направили този анализ.

Аз бих предложила и в крайна сметка зависи от Вас дали ще приемете такъв подход в детайли и с проекта на този анализ всеки бранш в обхвата на съответните консултативни съвети, които имаме, да направи комуникационна среща с автора на този проект, след което да се ориентираме към приключване в тази първа част.

По отношение на другия въпрос, който тук се зададе – за дефинирането на селските райони, в момента тече комуникация с другите министерства. Това е времето, в което ние ще определим тази дефиниция, но тя не е най-важното, а е важно как ще я приложим.

Както знаете, бюджетът по Програмата за развитие на селските райони към настоящия момент е намален с 15%.

Второ, решение за национално съфинансиране, заместващо това намаление, няма. И да работим в хипотезата, че така или иначе ще има, за мен не е реалистично и не следва да работим в такъв оптимистичен вариант. Той би бил най-добрият, но безспорно би дошъл като положително решение, независимо кога във времето с оглед разтеглянето напред на сроковете за програмирането и прилагането на новия стратегически план. Независимо кое правителство, ако реши въпроса, още по-добре.

На следващо място, в обхвата на Програмата за развитие на селските райони, която индикативно към момента ще бъде с това намаление, влизат частни и публични мерки. Какъв е най-грубият анализ на тези мерки. Средно 25% проектна удовлетвореност на бизнеса – основно четворката, тоест много по-висока проектна готовност на бизнеса.

Удовлетвореността на общините, на публичните мерки, макар и непълна, е по-висока от тази на частните бенефициенти. Едно от възможните решения, за да не бъде ощетен земеделският сектор, е съфинансирането от общините – нещо, на което Националното сдружение на общините в България се противопостави остро. Казвам, че в момента това е дебат, но когато и аз, в качеството ми на министър в момента, пред други министерства защитавам определена позиция, е добре тя да бъде съгласувана с Вас. Ние нямахме среща преди това. Имах консултативни съвети по различни проблеми на ежедневието. Другата седмица продължаваме с тях. Предложих това на общините като идея, така че да се компенсира намалението, защото не можем да си позволим да ощетим земеделските производители, предвид и на

ситуацията на остър недостиг на финансиране на инвестиционните намерения в сегашния програмен период. Това са хипотезите, в които сме.

На последно място бих искала да кажа по отношение дефиницията за селски райони. Сега комуникираме с МРРБ. Те предлагат в обхвата на тяхната програма да включат общините с население над 20 хил. души, което означава за ПРСР 11 общини по отношение на публична инфраструктура да преминат към „Региони в растеж” и за финансиране към МРРБ. За нас това облекчение ще означава, че частта от програмата, която е за публична инфраструктура, ще бъде облекчена – 11 общини по-малко, тоест средствата ще бъдат относително колкото сега. Всяка от общините, която остава в обхвата на селските райони относно мерки за подкрепа на публична инфраструктура, независимо каква, ще е със същия шанс за достъп, както и през този програмен период.

Отиваме към земеделските производители. Махаме критерия за селски район, равен достъп на всички земеделски производители. Мисля, че това е едно много справедливо решение. Тогава те ще имат еднакъв шанс до бюджета. *(Единични ръкопляскания.)*

Ако земеделската общност приеме това, добре. Затова го комуникирам с Вас, защото в момента провеждаме тази комуникация и диалог. Във връзка с очакванията за намален бюджет по Селската програма, как да реагираме по начин, по който да няма щета за земеделската общност, разбира се, и за местните власти.

Колегите от МРРБ казват, че бюджетът по тяхната програма е достатъчен, така че да компенсират това намаление при нас и за мен това е едно добро решение.

Безспорно оттук насетне с оглед идентификацията на нуждите по SWOT анализите можем да приемем различни критерии, даващи предимство

до средствата по различните бизнес мерки за земеделските производители. Те могат да бъдат най-различни и различни от досегашните.

Мога да изразя и личната си концепция, но предвид напредналото време и липсата на достатъчно време тя да се реализира, по-добре да не я споделям изобщо. Ще я споделя, когато остареем с още един програмен период, сигурно в качеството си на обикновен човек от обществото.

Ние сме доста напред във времето, за да направим нещо много професионално как да насочваме инвестициите в България или да подкрепяме тези инвестиции на тези географски места и райони в България, които сами по географското си местоположение и дадености са най-добри за развитие на даден сектор. Получиха се изключителни изкривявания и тъй като нямаме време да тръгнем по базата, която сама да ни определи по картата на България къде какво трябва да се засажда, отглежда и преработва, ние трябва в хода на програмирането да го направим през определени критерии, за да оправим определени изкривявания. Това анализите ще го покажат.

Моля за разумно отношение. Вие сигурно очаквате анализът да даде всичко. Колеги, това е анализ на данни, за които има достатъчно увереност съгласно методите, че са достоверни. Когато влязох в Министерството и извиках господин Иванов да разкаже работата за 2-3 часа, но понеже трябваше да направи SWOT анализа, той запази длъжността си, също бях възмутена как може да работим с база 200 хил. стопанства. Трябва да знаем, че нашият SWOT анализ е направен по начин, който е приемлив и за европейските власти, защото програмирането ще настъпи въз основа на тях, и в същото време и в същия обхват трябва да ползваме данни с изключителна достоверност. В крайна сметка ние търсим това, което е земеделски производител с цел

генериране на доход, на заетост, на продукция, на брутна добавена стойност, а не хоби.

Винаги има обществено-политическо противопоставяне с различни решения. Винаги в моята политика съм подкрепяла малките и средни земеделски стопанства. Тук са всички консултанти, които знам, че са на различни позиции. Търпя много критики. Не се притеснявайте, можете да продължавате в същия дух, това не ме притеснява. Знам, че имаме много добри консултанти, техните услуги могат да си позволят най-богатите, пазарно най-устойчивите. Тези позиции не ме притесняват. Радвам се, че въпреки всичко обвързаната подкрепа успя в тези години 27 хил. стопанства да се занимават със земеделие в селските райони, да осигуряват заетост на ромското население и там, където има развито растениевъдство, да намалим чувствително битовата престъпност. Това са последващи ефекти. Виждам господина от „ИнтелиАгро”, знам, че ще ме направи на нищо, виждам тук НАЗ (Националната асоциация на зърнопроизводителите) и други консултанти. Не се притеснявам от това. Има обществено-отговорна държавна позиция. Тя не е само как големите да станат по-големи. Господинът от „ИнтелиАгро” винаги пише, но ако слушам него, ние ще останем на една трета. *(Ръкопляскания.)* Малките и средните носят други ефекти, ефекти, които са държавнически, обществени и кумулативно събрани, водят до това, че да може да се осигурява определена заетост на етническата структура в селските райони и да може да е нормално за живот.

Да, наистина се радвам, че досегашната позиция е такава, че защитава обвързаната подкрепа и анализите тази седмица ги правихме точно затова, за да мотивираме нейното оставане. Там темата не е приключена на ниво ЕС. Вие трябва да сте го разбрали днес от комуникацията. Важно е да се мотивираме.

Знам, че така е много трудно. За мен един от големите проблеми извън програмирането за ОСП, но пак свързан с него, е превенцията срещу климатичните промени, най-осезаемото – градушки. Смятам, че другата седмица понеделник и вторник са консултативните съвети за обвързаната подкрепа. Там и първоначалният анализ показва, че на практика ще работим по-скоро в посока как да се разпределя тази обвързана подкрепа чрез допълнителни условия. Август месец ще поканим зърнопроизводителите специално, за да обясним и представим нови варианти на противоградова защита, за да продължим със закона. Нормално е, те са най-големите, да не им е комфортно по отношение на съфинансирането. Ако обаче успеем да приключим този модел, имаме мерки за управление на риска в програмата, които в този програмен период търсим къде да пренасочим тези средства, а ако имаме на практика модел, който се финансира от земеделските производители, можем да усвоим този ресурс за компенсация от такива щети. Това изтървахме през този програмен период. Разбирам позицията на земеделските производители, но ще се опитаме да се убеждаваме в полезността на такъв модел, защото насила нищо не трябва да става, но пак казвам: трябва да гледаме и малко по-държавнически или поне такава е нашата роля тук.

Другите анонси, които мога да дам, тъй като сме в този състав, са следните.

Благодаря на всички за интереса. Благодаря на университетите, че се съгласиха да станат част от екипа по процеса на програмиране. Още пет консултанти ще ме ненавиждат, които бяха в процедурата за изготвяне на SWOT анализа, но тъй като знам, че имам такова отношение от тях, не се притеснявам.

Надявам се наистина да направим нещо добро.

По отношение управлението на ПРСР отговорно мога да заявя, че това, което съм говорила, без значение къде съм била – извън или в Министерството, ще се опитам да го направя. Намерили сме ресурс за биологичното производство. Имаме предварителна комуникация с Брюксел за прехвърлянето му. Може да стане само ако приключим добре одита по биологично производство в края на годината, тоест проблемът е изцяло у нас. Иначе недостигът е символичен и накрая сигурно ще излезе точно на нула, ако нищо не направим. Най-важното е да приключим добре одита.

За другите мерки сигурно сте информирани.

Исках да кажа това, защото си говорих по принцип с Албена Симеонова и с други колеги от биологичното производство, говорили сме това и преди, не мога да съм говорила едно преди три години, а сега да кажа нещо различно. Напротив, за всички възможности, за които си говорехме преди три години, ги има като управление в програмата. Въпросът е дали в тази ситуация ще успеем наистина през есента да приключим добре.

Васил Грудев си тръгна, не знам дали успяхте да комуникирате с него. Взели сме по принцип всички мерки да наваксае закъснението от приемите. Макар и не в графика, който направихме в началото на мандата за изчистване на събраната документация и приеми, макар и с малко закъснение, все пак изпълняваме този план. В обхвата на другите мерки също имаме комуникация за прехвърляне на средства. Когато приключим приемите, ще ги обявим. Всичко се прави за земеделските производители. Това беше от мен.

Моля, ако имате други предложения, ги кажете. Ако не, колежките ще направят организация с господин Иванов да направите двустранни срещи и отиваме към приключване. Всичко, което правим, ще качваме на сайта на министерството. Съжалявам, че се е получило така, че позицията на България

по ОСП не е качена. Тя е приета от МС сигурно преди година и половина и е подписана с декларация от 27 или 67 браншови организации. Навсякъде е артикулирана като позиция на браншовата общност. За мен беше малка изненада, че не сте информирани. От днес вече е качена. Пак казвам, че тя беше качена с декларация от тридесетина браншови организации, че това е позицията на държавата. Беше приета от МС.

Имате ли въпроси?

СЕВДАЛИНА ДАЕВА (представител на Асоциацията на търговците на агротехника): Извинявам се, ако на мен ми е убягнало, но в SWOT анализа не е засегнат машинният парк, придобит през предходния програмен период.

РЕПЛИКИ: В анализа няма.

БОЖИДАР ИВАНОВ: Има анализ на инвестициите и на брутообразуването в земеделието. Има анализ. Това, което представих като съдържание, са общите части. Не са представени в...*(Реплики.)*

Брутообразуването – да, капиталът е представен, вижда се делът на инвестициите, които са финансирани по програмата и какъв въобще е делът на инвестициите и на капиталовложенията в земеделието. Това е съществен индикатор и не може да бъде изпуснат.

МИНИСТЪР ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА: Трябва да го видите в пълния обхват на анализа. *(Шум, реплики.)*

Има ли други въпроси?

Колеги, ако няма, благодаря на всички за участието в днешната среща. В едномесечен срок ще Ви бъде предоставен график на различните формати консултативни съвети за подробно запознаване и ще продължим нататък.

(Закрита в 16,00 ч.)

